

UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE
DOMENIUL TEOLOGIE

Misiunea catehetică a Bisericii pentru tineri între Tradiție și actualitate. Istoric și modele pastorale

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:
Pr. Prof. univ. dr. Jan Nicolae

Drd. Alexandru-Sorin Hrab

Alba Iulia

2024

Cuprins

ABREVIERI.....	4
INTRODUCERE.....	6
1. DELIMITĂRI CONCEPTUALE.....	10
2. NECESITATEA CATEHIZĂRII ÎN CONTEXTUL ACTUAL.....	17
2.1 „Vrem spitale, nu catedrale” – consecință a incendiului de la Clubul Colectiv – ruptura de comunicare dintre tineri și Biserică.....	24
2.2 Referendumul pentru familie	27
2.3 Lingurița euharistică și criza COVID-19 – nevoia de cateheză liturgică	30
3. TEMEIURI BIBLICE DESPRE PASTORAȚIA TINERILOR	34
3.1. Educația și tinerii în Vechiul Testament	35
3.2. Educația și tinerii în Noul Testament	37
3.3 Învierile tinerilor din Noul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți (Sfântul Chiril al Ierusalimului, Sfântul Ioan Gură de Aur și Sfântul Teofilact al Bulgariei)	39
3.4. Iisus Hristos – Catehetul Suprem.....	57
4. REPERE CATEHETICE PATRISTICE ȘI MODERNE PENTRU PASTORAȚIA TINERILOR	60
4.1. Catehizarea și educația tinerilor în gândirea Sfinților Părinți.....	60
4.1.1. Clement Alexandrinul	60
4.1.2. Sfântul Chiril al Ierusalimului	63
4.1.3. Sfântul Vasile cel Mare	78
4.1.4 Sfântul Ioan Gură de Aur	81
4.1.4.1 Catehezele baptismale ale Sfântului Ioan Gură de Aur	83
4.1.5. Fericitul Augustin	93
4.1.6. Fericitul Ieronim.....	95
4.2. Reprezentați marcanți ai pedagogiei creștine contemporane.....	98
4.2.5. Vasile Gordon.....	98
4.2.6. Constantin Necula.....	100
4.2.7. Monica Opriș, Dorin Corneliu Opriș.....	102
4.2.4. Eugen Jurca.....	104
4.2.5. Siluana Vlad	107
4.2.6. Magdalena de la Essex.....	109

4.2.7	Constantin Cucos	111
4.2.8.	Teodor Baconschi.....	113
4.2.9.	Mihail Neamțu	117
4.2.10.	Adrian Papahagi.....	121
5.	CATEHIZAREA TINERILOR ÎN PERIOADA COMUNISTĂ.....	125
5.1.	Gheorghe Calciu – Lumini către tineri – Cele șapte cuvinte către tineri...125	
5.1.1.	Viața Părintelui Gheorghe Calciu	125
5.2.	Cele Șapte cuvinte către tineri.....	127
6.	ANTROPOLOGIE CATEHETICĂ – STADIILE DEZOLĂRII UMANE	146
6.1.	Stadiile dezvoltării psihosexuale (S. Freud)	146
6.2.	Stadiile dezvoltării psihosociale (E. Erikson).....	148
6.3.	Stadiile dezvoltării intelectuale (J. Piaget)	153
6.4.	Stadiile dezvoltării psihomorale (Lawrence Kohlberg)	158
7.	FACTORII EDUCAȚIEI RELIGIOASE: FAMILIA-ȘCOALA-BISERICA	161
7.1.	Familia	161
7.2.	Școala	170
7.3.	Biserica.....	187
7.3.1.	Școlile catehetice și importanța lor	193
7.3.2.	De la Paideia clasică la cateheza creștină	201
8.	PROVOCĂRI ACTUALE LA ADRESA TINERILOR	207
8.1.	Tânărul în areopagul mediatic	207
8.2.	Spune-mi cine te influențează, ca să-ți spun cine te educă.....	217
8.3.	Pornografia, masturbarea și relațiile sexuale în afara căsătoriei.....	225
8.4.	Nevoia de educație sexuală.....	236
8.5.	Avortul – o rană a tinereții –	241
8.6.	Divorțul – rană a tinereții și a familiei.....	243
8.7.	Drogurile și dependența de acestea	245
9.	STUDIUL REFERITOR LA VIAȚA RELIGIOASĂ A TINERILOR DIN	
	JUDEȚUL TIMIȘ ȘI A CELOR AFLAȚI, DIN DIFERITE MOTIVE, PE RAZA ACESTUI	
	JUDEȚ, PRECUM ȘI LA AȘTEPTĂRILE LOR DE LA INSTITUȚIA BISERICII	249

9.1. Caracteristicile psihologice specifice vârstei tinereții.....	249
9.2. Obiectivele cercetării.....	255
9.3. Scopul cercetării.....	256
9.4. Metodologia cercetării.....	256
9.5. Așteptările tinerilor de la Biserică și slujitorii ei din punct de vedere al răspunsurilor date în chestionar	320
9.6. Personalitatea catehetului din punct de vedere al răspunsurilor primite..	334
9.7. Concluziile acestei secțiuni.....	338
10. PROGRAME CATEHETICE ÎN BISERICA ORTODOXĂ ROMÂNĂ ..	343
10.1. Programul catehetic „Hristos împărtășit copiilor”	343
10.2. Proiectul catehetic „Alege școala!”	346
10.3. Programul „Pregătiți pentru viață. Educație pentru viață și comunitate”	347
10.4. Proiectul catehetic pentru adulți, „The Way” (Calea Mântuirii)	350
11. STUDIU DE CAZ: CATEHIZAREA TINERILOR ÎN CAMPUSUL UNIVERSITAR DIN CLUJ-NAPOCA	352
11.1. Istoricul Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români din Cluj.....	353
11.2. Structura Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români din Cluj	356
11.2.1. Departamentul cultural-duhovnicesc	356
11.2.2. Departamentul sport, turism și pelerinaje	357
11.2.3. Departamentul mass-media.....	359
11.2.4. Departamentul filantropic	360
11.3. Viața liturgică în cadrul Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români din Cluj	361
11.4. Activitatea catehetică din cadrul Asociației Studenților Creștini Ortodocși Români din Cluj.....	373
11.5. Alte forme de catehizare	376
12. STUDIU DE CAZ. CATEHIZAREA TINERILOR ÎN CADRUL PAROHILOR DIN TIMIȘOARA	379
12.1. Grupul catehetic al parohiei Viile Fabric.....	381
12.2. Grupul catehetic „Buni creștini în Elisabetin” al parohiei Timișoara Elisabetin	389

12.3. Grupul catehetic al parohiei Zona Pârvan – Biserica Studenților Timișoara	405
12.4. Grupul catehetic „Preot Ioan Imbroane” al parohiei „Nașterea Maicii Domnului” Timișoara-Iosefin	410
12.5. Constatări generale legate de grupurile catehetice studiate	418
13. METODE CATEHETICE DE ÎMBISERICIRE A TINERILOR	420
13.1. Mijloace clasice de catehizare	431
13.1.1. Cateheza	431
13.1.2. Dialogul catehetic	434
13.1.3. Biblioteca parohială	435
13.1.4. Publicațiile religioase	437
13.1.5 Conferința	440
13.1.6 Dialogul cu laicii (intelectualii) creștini	441
13.2. Mijloace de catehizare bazate pe cunoașterea realității religioase	443
13.2.1. Sfânta Liturghie	443
13.2.2. Dialogul de la Taina Spovedaniei	448
13.2.3. Sfintele Taine	450
13.2.4. Rugăciunea	452
13.2.5. Meditația religioasă	453
13.2.6. Voluntariatul	456
13.2.7. Pelerinajul	458
13.2.8. Tabăra	459
13.2.9. Teatrul - ca formă de catehizare	463
13.3. Mijloace moderne de catehizare	465
13.3.1. Ieșirile în natură/ oraș - activitatea fizică	465
13.3.2. Mijloacele audio-video	466
13.3.3. Internetul	468
CONCLUZII	478
BIBLIOGRAFIE	482
IZVOARE	482
SURSE	482
DICȚIONARE, ENCICLOPEDII, MANUALE	483

LITERATURĂ SECUNDARĂ.....	486
STUDII ȘI ARTICOLE.....	486
SURSE WEB	502
ANEXA I: Chestionar - Sondaj de opinie referitor la viața religioasă a tinerilor din județul Timiș și a celor aflați, din diferite motive, pe raza acestui județ, și la așteptările lor de la instituția Bisericii.....	510

Cuvinte cheie: cateheză, tineri, educație, misiune, pastorație, evanghelizare, comunitate.

Rezumatul Tezei

Lucrarea de doctorat cu titlul „Misiunea catehetică a Bisericii pentru tineri între Tradiție și actualitate. Istoric și modele pastorale” se încadrează în domeniul cercetării specifice Teologiei Practice, mai precis în cadrul disciplinei Catehetică.

Tinerii sunt mereu în căutarea stabilității și a idealului, a sensului vieții, este o căutare a vieții autentice împreună cu Hristos. Tinerii sunt importanți, pentru că Mântuitorul, prin propria Sa experiență ca tânăr și prin interacțiunea cu tinerii din timpul activității sale publice, a sfințit tinerețea. De aceea, Biserica, continuând această grijă, dorește să-i asculte, să-i înțeleagă și să-i însoțească pe tineri în drumul vieții lor. În contextul actual în care trăiesc, în căutarea lor, aceștia se confruntă cu anumite provocări în care valorile autentice sunt relativizate și înlocuite de individualism, consumerism, indiferentism, relativism și sincretism religios, hedonism, libertinaj, prostituție, pornografie, avansul tehnologiei. Însă pe de altă parte, există în ei setea de dreptate, de adevăr, de frumos, de angajare socială și de solidaritate și de iubire. În aceste condiții, activitatea catehetică îi poate ajuta pe tineri să facă față provocărilor actuale și ar deveni un stimulent pentru găsirea sensului. Cateheza îi ajută pe tineri să aibă o viziune creștină asupra lumii și asupra propriei vieți, să-și dezvolte o conștiință morală și să-și asume responsabilități sociale și civice. De asemenea, prin participarea la cateheze, aceștia au ocazia să-și descopere vocația și să-și pună viața și talanții în slujba lui Dumnezeu și a semenilor. În acest sens, tinerii au ocazia să-și cultive relația personală cu Dumnezeu, să se roage și să ajungă să se hrănească cu Euharistia și să trăiască Liturghia în sufletul lor. Nu în ultimul rând, cateheza îi ajută pe tineri să fie martori ai Evangheliei și să transmită mai departe mesajul lui Hristos prin viața și faptele lor.

Prin urmare, demersul nostru este de a aborda două aspecte fundamentale. Pe de o parte, să ne concentrăm pe nevoia de catehizare și pe importanța de a face învățătura ortodoxă accesibilă tinerilor, având în vedere contextul actual al multiplelor provocări în care trăiesc aceștia, dorindu-ne să contribuim la formarea lor moral-religioasă, întrucât activitatea catehetică reprezintă una din cele mai importante mijloace de pastorație. În altă ordine de idei, ne-am dorit să prezentăm câteva

din strategiile catehetice dedicate tinerilor desfășurate de unele parohii din cadrul Patriarhiei Române.

Scopul și obiectivele generale

Scopul cercetării a fost să descoperim care sunt așteptările tinerilor de la instituția Bisericii, așteptările pe care le au aceștia de la clerici și identificarea acelor metode prin care putem să-i atragem spre conștientizarea unui comportament creștin real.

Pentru atingerea demersului nostru ne-am folosit de următoarele obiective:

1. Definierea actului catehetic, având la bază argumentele scripturistice din Noul Testament, precum și din perioada patristică.
2. Descrierea principalelor programe catehetice dedicate copiilor și tinerilor din Patriarhia Română.
3. Identificarea modului de raportare a tinerilor la viața religioasă.
4. Prezentarea unor exemple concrete de activitate misionar-pastorală destinată tinerilor.
5. Identificarea posibilelor metode de catehizare clasice și moderne care să conducă spre „îmbiserirea” tinerilor.

Stadiul cercetării

Interesul față de catehizarea tinerelor generații a trezit preocuparea unui număr mare de autori. Încă din zorii creștinismului, Sfinții Părinți au acordat o atenție deosebită acestui subiect. Așadar, am prezentat actualitatea ideilor pedagogice desprinse din operele Sfinților Părinți (Clement Alexandrinul, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Ioan Gură de Aur, Fericitul Augustin, Fericitul Ieronim), întrucât credem că demersul catehetic de astăzi nu poate ignora bogăția informativă și mai ales formativă pe care izvoarele patristice le oferă preoților și dascălilor de religie. Totodată, în țara noastră, s-au remarcat în ultimii ani autori precum: Pr. Prof. Dr. Vasile Gordon, Pr. Conf. Univ. Dr. Eugen Jurca, soții Monica și Dorin Corneliu Opreș, Prof. Univ. Dr. Constantin Cuceș, etc., care asemenea Sfinților Părinți ne arată că, în materie de educație, cultura laică este o sursă necesară pentru demersul catehetic.

Dacă ar fi să ne referim la actualitatea și noutatea subiectului, am putea spune că subiectul catehizării tinerei generații este mereu actual. Și după cum știm a stârnit întotdeauna atenția Bisericii. Credem că ineditul lucrării constă în cercetarea empirică în urma căreia am reușit să aflăm date informative despre modul în care se raportează tinerii la Biserică și la așteptările pe care le au

aceștia de la clerici sau alte persoane pregătite pentru slujirea cultică. Totodată, am abordat și rolul influenței pe care o are cateheza în definirea identității religioase, în urma participării lor la programele de cateheză desfășurate în două centre universitare (Cluj și Timișoara).

Metodologia cercetării

Metodologia de lucru pentru abordarea temei de cercetare a constat în cercetarea bibliografiei, a literaturii-sursă, a studiilor fundamentale și a articolelor legate de catehizarea tinerei generații. Ca instrumente în cercetare ne-am folosit de interviu, observația, chestionarul, analiza documentației audio-video, analiza site-urilor grupurilor catehetice studiate și studiul de caz.

Structura lucrării cuprinde trei mari părți. Cele trei părți cuprind treisprezece capitole. În prima parte, ne-am concentrat pe fundamentarea teoretică, în cea de a doua, atenția ne-a fost canalizată pe cercetarea empirică, iar partea a treia (capitolul al XIII-lea) a constat într-un compendiu care cuprinde prezentarea mijloacelor de catehizare, tradiționale și moderne, pe care le-am identificat ca utilizare atât în cadrul grupurilor studiate, dar și în dorințele tinerilor exprimate în cadrul cercetării empirice. Considerăm că această prezentare este eficientă ca exemplificare de metode și strategii pastorale, pentru că fiecare parohie trebuie să-și asume noi stiluri și strategii catehetice, să fie flexibilă și să ofere tinerilor spații de învățare și împărtășire a vieții, prin sărbători, cântece, mărturii concrete și experiențe comunitare cu Dumnezeu.

Partea teoretică cuprinde opt capitole. Primele două capitole au un rol introductiv. Capitolul III cuprindea descrierea educării tinerilor în lumina Sfintei Scripturi. Capitolul IV se concentrează pe cele mai importante opere catehetice din istoria Bisericii. Capitolul V a fost dedicat părintelui mărturisitor Gheorghe Calciu. Capitolul VI a cuprins abordarea teoretică a stadiilor dezvoltării umane. În capitolul VII am analizat principalele influențe catehetice-formative pe care le au factorii educaționali Școala-Familia-Biserica asupra identității morale a tinerilor. În finalul acestei părți (capitolul VIII) am enumerat principalele probleme cu care se confruntă tinerii.

Cercetarea empirică cuprinde capitolele IX-XII. În această parte am prezentat premisele cercetării și demersurile studiului. Scopul acestei secțiuni a fost obținerea datelor cantitative și calitative despre viața religioasă a tinerilor din județul Timiș, a evaluării așteptărilor pe care le au aceștia de la instituția Bisericii și de la clerici sau alți lideri religioși (capitolul IX). Tot în cadrul acestei părți am analizat influența pe care o au grupurile catehetice pentru dezvoltarea moral-religioasă a tinerilor (capitolele XI și XII). De asemenea, am analizat principalele programe catehetice din Biserica Ortodoxă Română în capitolul al X-lea.

Limitele cercetării

Această cercetare nu este pe departe una exhaustivă. Ea are limitele sale, determinate fie de timpul disponibil pentru finalizarea cercetării ori din imposibilitatea de a accesa anumite lucrări sau studii. Totodată, nu toate persoanele pe care le-am solicitat în cadrul acestei cercetări au fost deschise spre un dialog deschis și constructiv. Ne-am fi dorit ca numărul persoanelor care au completat chestionarul să fie mult mai mare decât cel prezentat în această lucrare.

În trecut, catehizarea avea ca scop pregătirea credincioșilor pentru primirea Tainelor de inițiere, educarea în credință și formarea lor spirituală pentru a atinge sensul suprem al vieții - Mântuirea. Azi, prin catehizare, Biserica transmite învățăturile cuprinse de Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție și îi ajută pe credincioși să înțeleagă istoria mântuirii lumii și să transmită credința altora. Astfel, catehizarea se concentrează pe formarea unei credințe mature și pe confirmarea aspectului dinamic al Sfintei Tradiții, îndeplinind astfel misiunea Bisericii de a rămâne în legătură cu învățăturile apostolice și de a transmite mai departe, în mod continuu, înțelepciunea și adevărul credinței.

Pentru că suntem trăitori într-o lume de *analfabetism religios*, la care cei mai expuși sunt tinerii, de aceea, se impune necesitatea unei revigorări catehetice în rândurile acestora. Acesta este modul în care putem aduce cuvintele scripturistice și ale Sfinților Părinți în viețile lor, conducându-i spre desăvârșire, deoarece principiile biblice și patristice ale educației sunt *actuale* și astăzi și vor fi așa, până la finalul veacurilor. De aceea, trebuie să ne preocupăm special pentru îmbisericirea lor. Acest lucru se poate face prin răspunsuri pe care le putem oferi la întrebările lor, dar și prin invitarea lor la întâlnirile catehetice, care să fie încununate atât de referințe teologice, cât și de cele din cultura laică.

În acest demers, pe lângă cunoașterea principiilor educației scripturistice și patristice, nu putem nega oferta educațională a culturii laice, întrucât Sfinții Părinți nu au negat cultura și filosofia antică, ci au îndemnat pe tineri să se folosească de aceasta selectiv, având ca *scop* înțelegerea deplină a Evangheliei. De aceea, să ne folosim de toate metodele pedagogiei laice, pentru a catehiza și vesti Evanghelia.

Exemple ale modului de transfigurare dintre cultura laică și cultura teologică găsim în operele pedagogilor și apologeților creștini de azi (de exemplu, Pr. prof. dr. Vasile Gordon, Pr. prof. dr. Constantin Necula, familia Opreș: Prof. dr. Monica Opreș, Pr. conf. univ. dr. Dorin Corneliu Opreș, Maica Siluana Vlad, Prof. univ. dr. Constantin Cucuș).

Biserica a continuat să susțină activitatea catehetică și după dispariția catehumenatului. Această activitate s-a manifestat la început prin școlile catehetice, apoi prin cele mănăstirești, apoi în școli parohiale și universități. Astfel, Biserica a înțeles importanța culturii și a utilizat-o pentru a promova credința. De la început, în loc să respingă complet școlile păgâne, Biserica a ales să le înlocuiască cu propriile școli creștine, menținând învățământul secular, dar subliniind valorile și principiile creștine. Prin aceasta, Biserica a devenit salvatoarea și protectoarea vechii literaturi greco-romane. Acest lucru a făcut ca Biserica să fie promotoarea culturii, iar ceea ce cunoaștem astăzi ca și cultură modernă are la bază cultura clasică.

În țara noastră, activitatea catehetică, deși redusă, a continuat în perioada de tristă amintire comunistă, prin grija unor preoți mărturisitori, ca de exemplu, părintele Gheorghe Calciu. Este un îndemn de a le arăta tinerilor că există ceva și Cineva mai presus de lumea materială și de ideologiile contemporane. Catehezele trebuie să contracareze propagandele și conceptele limitative ale societății, cum ar fi consumerismul, tehnicizarea vieții și corectitudinea politică. Ele trebuie să ofere o alternativă și să indice că există adevărata iubire și libertate oferite de Hristos prin Biserică. Astfel, catehezele trebuie să îndeplinească funcția de a ghida tinerii către sensul și scopul autentic al vieții, mai presus de materie și de tendințele secularizate ale epocii.

În prezent, se constată o încercare de renaștere a catehumenatului prin organizarea programelor catehetice dedicate tinerilor. Biserica Ortodoxă Română a înțeles riscurile la care sunt expuși tinerii și a propus programe catehetice „*Hristos împărtășit copiilor*” și „*Alege școala!*”, „*Întâlnirile ITO*”, prin care s-a străduit să ofere o altă alternativă de petrecere a timpului liber și de suplینire a lipsei de afecțiune din partea familiei, luptând împotriva abandonului școlar și încurajând copiii și tinerii să-și descopere darurile și să le cultive în viețile lor și ale semenilor. Aceste programe catehetice nu se substituie orei de religie, ci sunt complementare.

Este necesar să înțelegem că fără renașterea catehumenatului nu putem avea o activitate catehetică rodnică.

„Renașterea catehumenatului ca bază și temelie a oricărei educații creștine, în vremea noastră, este de neimaginat fără a recurge la experiența primelor secole ale istoriei Bisericii. Experiența sfinților Părinți trebuie să folosească drept punct de reper important pentru orice catehet. Întăresc acest lucru: astăzi, ceea ce ar fi de folos, nu se referă doar la o restaurare mecanică, ci la o reinterpretare creativă a tradiției patristice, dar nu a o urma în duhul literei, ca un rob, ci în duhul comuniunii filiale a practicii catehumenale din Biserica primară. Studiul amănunțit al tradiției ne va elibera de ispita absolutizării practicii bisericești dintr-un moment

istoric anume și ne va îngădui, de asemenea, să dobândim o perspectivă istorică suficient de largă¹.

Astfel, punctul central al demersului catehetic ar trebui să fie implicarea tinerilor ca participanți activi în cadrul Sfintei Liturghii. A fi implicat activ înseamnă a lua parte la toate momentele fie prin cântarea la strană, fie prin ajutorarea preotului în altar, dar cel mai important prin împărtășirea cât mai deasă. Cateheza trebuie să plece de la Liturghie și să se întoarcă la Liturghie. Aceasta ne arată cateheza primelor veacuri.

Pentru un program catehetic reușit, este important să vedem Postul Mare ca o perioadă de pregătire pentru Botez, așa cum era înainte. De aceea, credem că este necesar ca măcar în perioadele de post să se desfășoare activități catehetice dedicate tinerilor. Este recomandabil ca măcar în acest timp să desfășoare activități catehetice.

Bineînțeles, itinerarul catehetic trebuie să pornească de la cunoașterea particularităților de vârstă ale tinerilor și de mediul cultural în care trăiesc. A înțelege etapele de dezvoltare ale tinerilor ne ajută să înțelegem la ce să ne așteptăm din punct de vedere al momentelor de criză, facilitând astfel o educație și atenție mai eficiente și personalizate.

La acestea adăugăm înființarea unor centre de cateheză care să fie dotate cu bibliotecă și mijloace de comunicare moderne: PC, TV, videoproiector etc.

Cu privire la tema noastră de cercetare, în urma analizei grupurilor catehetice și a chestionarului, trebuie să menționăm că participarea tinerilor la activitățile catehetice îi ajută pe aceștia să înțeleagă mai bine credința și tradițiile religioase ale ortodoxiei. Astfel, ei pot pătrunde în miezul lucrurilor și pot afla mai multe detalii despre teologia creștină, istoria Bisericii, Sfintele Taine și alte aspecte importante ale credinței noastre. De asemenea, tinerii își pot dezvolta valori și comportamente pozitive, care să îi ghideze în viața de zi cu zi.

Cateheza ajută tinerii să-și descopere și să-și înțeleagă identitatea religioasă. Prin studiul și explorarea credinței, tinerii pot găsi răspunsuri la întrebări profunde despre sensul vieții, scopul lor și locul în lume, adică despre propria identitate religioasă. Ei găsesc un mediu în care își pot clarifica aceste nedumeri, pentru că în cadrul întâlnirilor catehetice întrebările pot fi adresate și discutate, primind răspunsuri și clarificări. Nu în ultimul rând, participarea la cateheză contribuie

¹ Paul L. GAVRILYUK, *Cateheză și catehumenat în primele veacuri ale Bisericii*, Col. Studii, Traducere din limba franceză Paula Ilaș și Daniela Bahrim, Iași, Edit. Doxologia, 2018, p.333.

la dezvoltarea religioasă a tinerilor. Prin rugăciune, meditație și studiu, tinerii pot experimenta o creștere a conexiunii lor cu Dumnezeu și o mai bună înțelegere a credinței personale.

Lucrarea cu tinerii poate să devină o ocazie de sărbătoare. Preoții se întâlnesc cu aceștia, au ocazia să-i asculte, să-i aprecieze, să se apropie cu sinceritate de adâncurile lor sufletești. Importanța catehezelor pentru tineri se poate rezuma astfel:

- Contribuie la formarea valorilor morale și etice;
- Conduce la cunoașterea credinței și a tradițiilor;
- Sprijină dezvoltarea spirituală și personală;
- Contribuie la schimbul de informații între generații
- Creșterea respectului față de diversitatea religioasă;
- Contribuie la participarea activă la viața comunității, astfel tinerii își pot forma deprinderi de a-i asculta pe ceilalți, de a lucra în echipă, de a fi buni, altruști.
- Promovează gândirea critică și a discernământului;
- Sunt un ajutor în fața provocărilor și incertitudinilor;
- Promovează comportamentul etic și responsabil;
- Sunt un sprijin în procesul de luare a deciziilor;
- Facilitează înțelegerea rolului pe care îl au tinerii în lume.

Sperăm că un element important de conținut din această lucrare îl reprezintă explicarea mijloacelor catehetice pe care ar trebui să le cunoască un bun catehet și să le folosească în privința catehizării tinerei generații. Câteva din cele mai importante mijloace catehetice prin care Biserica le poate folosi pentru pastorația tinerilor sunt: Dialogul catehetic, biblioteca parohială, pelerinajele și taberele, implicarea în activități filantropice, desfășurarea de seri duhovnicești, voluntariatul folosirea internetului.

În ceea ce privește grupul catehetic, putem spune că îi aduce pe tineri în contact cu alți tineri care împărtășesc aceeași credință și valori. Astfel, li se oferă oportunitatea de a construi relații și prietenii într-un mediu de susținere și înțelegere reciprocă. Așadar, putem spune că vorbim de îmbunătățirea modalităților de relaționare interpersonale și de experimentarea unor atitudini și roluri noi în interacțiunea cu ceilalți. De asemenea, grupul contribuie la dobândirea capacității de exprimare directă, onestă și autentică a propriilor sentimente în relație cu sine și în relație cu ceilalți

și la creșterea încrederii în propria persoană precum și încrederii în ceilalți. Este o modalitate de înțelegere a propriilor gânduri, trăiri și atitudini interioare prin investigarea cu onestitate a tiparelor relaționale evidențiate atât în cadrul relațiilor cu ceilalți membri ai grupului cât și din exteriorul grupului de lucru, prin dezvoltarea capacității empatice și intuitive. În fine, grupul catehetic contribuie la îmbunătățirea imaginii de sine și parcurgerea unei schimbări personale în interiorul grupului, care se observă, manifestă și înțelege mai întâi în cadrul grupului, pentru ca ulterior, schimbările să poată fi aplicate și în viața de zi cu zi.

Unele din activitățile grupurilor catehetice sunt:

- Participarea la programul liturgic al parohiei: rugăciunile de seară/rugăciunile de dimineață, Sfânta Liturghie;
- Participarea la dialogul catehetic (o dată pe săptămână);
- Participarea la primirea tainelor Spovedaniei și Euharistiei;
- Implicarea în acțiuni filantropice;
- Participarea la excursii, pelerinaje, dar și la alte activități desfășurate în aer liber;
- Participarea în tabere;
- Participarea și oferirea de sprijin în cadrul taberelor de pictură;
- Oferirea de sprijin pentru copiii participanți la programul catehetic „Hristos împărtășit copiilor”;
- Identificarea cazurilor sociale de pe raza parohiei și ajutorarea lor;
- Parteneriate cu școli și universități;
- Seri de vizionare de filme;
- Participare activă în corul parohiei;
- Organizarea și participarea activă în cadrul concursurilor de pricesne și colinde.

Referindu-ne la persoana catehetului/a coordonatorului, acesta îi ascultă pe tineri, îi încurajează să pună întrebări, îi provoacă intelectual, le oferă suport emoțional și material, oferindu-le exemple biblice și patristice, cât și din experiența proprie, dar fără a interveni peste libertatea lor sau fără a le impune ceva anume. Fiecare preot catehet intervievat a afirmat că nu încearcă să le impună nimic, nu-i obligă cu nimic, ci le respectă autonomia și libertatea individuală, le lasă timp de valorificare și punere în practică a cunoștințelor primite în cadrul activității

catehetice. Așadar, catehetul trebuie să fie un model cu capacitatea de convingere, pentru a-i ajuta pe tineri să-și găsească sau să-și construiască calea spre valori autentice și de a-i însoți și asista pe acest drum.

Credem că un element important de conținut pentru această lucrare îl reprezintă studiul care a avut ca scop obținerea datelor cantitative și calitative despre viața religioasă a tinerilor din județul Timiș, a evaluării așteptărilor pe care le au aceștia de la instituția Bisericii și de la clerici sau alți lideri religioși. Prin urmare, nu am dori să trecem mai departe fără a prezenta, pe scurt, câteva din răspunsurile primite în cadrul chestionarului. Chestionarul a cuprins 32 de itemi. Perioada de aplicare a fost între 01 decembrie 2022 – 30 ianuarie 2023. Numărul participanților a fost de 265 de persoane: 68% persoane de genul feminin și 32% de genul masculin și s-a adresat celor cuprinși cu vârsta între 16 și 35 ani. În ceea ce privește mediul de proveniență, 57% dintre tineri provin din mediul urban, iar 43% provin din mediul rural. 60% dintre cei chestionați au studii universitare, 38% studii liceale și 2% studii profesionale. Confesiunea celor interogați se prezintă în felul următor: 82,26% ortodocși, 5,66% penticostali, 3,4% bapțiști, 4,15% altele, 2,26% catolici, 1,89% greco-catolici, restul adventiști (1 respondent).

Legat de conștiința celor chestionați și încredințarea/convingerea că prin Taina Botezului sunt membri ai Bisericii, 91,7% dintre tinerii chestionați au afirmat că sunt conștienți că prin Taina Botezului sunt membri ai Bisericii, în timp ce 4,15% au afirmat că nu, iar 4,15% au declarat că nu sunt creștini. De asemenea, legat de afirmarea credinței în Dumnezeu, 91,32% dintre tinerii chestionați cred în Dumnezeu, 3,4% nu cred și 5,28% nu sunt siguri. Bineînțeles, în ceea ce privește identificarea lor ca persoane credincioase, 82,64% dintre aceștia se consideră persoane credincioase, în timp ce doar 17,36% nu se consideră.

În ceea ce privește educația religioasă în familie, 90,94% dintre tineri afirmă că acasă au primit educația religioasă, iar 9,06% că nu au primit. 68,72% dintre cei chestionați au afirmat că au primit această educație de la părinți, 28,81% de la bunici și 2,47% de la alte rude. Înțelegem că un context familial predominant religios sau foarte religios exercită o influență puternică asupra convingerilor și implicării religioase a tinerilor.

În legătură cu participarea acestora la Sfânta Liturghie duminică, procentele se prezintă în felul următor: 70% dintre aceștia afirmă că merg, iar 30% că nu. Referitor la acest subiect, remarcăm faptul că 64,53% dintre cei chestionați afirmă că se spovedesc, 33,58% nu o fac, iar

1,89% nu știu ce înseamnă acest lucru. De asemenea, 67,17% afirmă că se împărtășesc, 30,57% nu o fac, iar 2,26% nu știu ce înseamnă această taină.

Interesantă este și părerea despre predarea disciplinei religie în școală, cei chestionați sunt de acord într-un procent de 82,64% ca ora de religie să se facă în școală, 6,04% ar dori ca aceasta să se facă în cadrul instituției Bisericii (în clădirea bisericii sau spațiile amenajate de lângă aceasta), 9,43% sunt indiferenți, iar 1,89% nu sunt de acord. Dintre aceștia dacă sunt părinți sau dacă ar fi părinți, și-ar lăsa copiii să facă religie în procent de 82,64%. 10,57% i-ar lăsa dacă s-ar preda istoria religiilor, iar 1,89% - nu i-ar lăsa. Observăm că cei care sunt de acord cu ora de religie în școală, iar lăsa și pe copiii lor să o frecventeze. Atunci ne întrebăm, de ce în mass-media și mulți dintre influencerii de pe platformele sociale militează împotriva orei de religie? Oare nu sunt aceștia doar niște marionete care fac jocurile unor ONG-uri contrare Bisericii și acestui popor?

Un subiect delicat este cel cu privire la încrederea pe care tinerii o au în cuvintele (sfaturile, îndemnul) preoților sau a altor lideri religioși creștini. 84,53% dintre cei chestionați au încredere în cuvintele liderilor religioși, iar 15,47% nu. În ceea ce privește credibilitatea informațiilor din presa laică despre Biserică și slujitorii ei, răspunsurile au fost următoarele: 7,92% cred că sunt adevărate, 18,49% nu le cred adevărate, 34,34% nu știu, nu se pot pronunța, iar 39,25% le consideră parțial adevărate.

Nu am dorit să nu aflăm despre celălalt subiect delicat, al comparației între numărul bisericilor și numărul spitalelor. 51,70% dintre cei chestionați afirmă că avem nevoie și de unele și de altele. 22,26% consideră că avem prea multe biserici. Cei care consideră că nu avem biserici îndeajuns sunt într-un procent de 24,53%, iar 1,51% nu știu.

Merită menționate și diversele activități catehetice din cadrul comunităților religioase: În cadrul chestionarului, tinerii au avut ocazia să specifice care sunt activitățile catehetice desfășurate în parohia din care fac parte. Amintim: activități de natură religioasă, socială, educațională și culturală. De exemplu, cateheze, coruri, ateliere de lucru, excursii, serate sociale, activități filantropice, concursuri pe teme biblice, tabere, întâlniri de tineret și dezbateri pe diverse subiecte. Colindatul și implicarea în sărbătorile religioase sunt activități frecvente în mai multe culte. Totodată, implicarea în activități caritabile și voluntariat sunt alte activități specificate. Menționarea programului catehetic „Hristos împărtășit copiilor” în răspunsuri, fapt ce indică că unii dintre respondenți au participat la aceste activități sau au auzit de acest program.

Alături de toate acestea, tinerii au și așteptări de la Biserică și slujitorii ei. Răspunsurile pe acest subiect, indică faptul că problema principală în relația dintre tineri și Biserică pare a fi o deficiență în comunicare. Tinerii nu se simt chemați și uneori se simt respinși. Ei recunosc că societatea europeană este post-creștină și că este important ca creștinii să fie pregătiți să împărtășească credința cu modestie și siguranță. Biserica trebuie să-i ajute să-și găsească un drum în viață și să facă distincția între bine și rău, fără a impune ceva. Este important ca aceasta să fie deschisă, să nu critice aparențele sau greșelile lor, ci să îi atragă prin bunătate și umanitate. O atitudine rigidă îi poate descuraja.

De asemenea, tinerii resimt nevoia să fie activi și implicați în comunitatea bisericească. Astfel, Biserica poate să răspundă acestei nevoi prin organizarea de activități săptămânale, dezbateri, coruri bisericești, excursii, pelerinaje, și prin oferirea de sprijin moral și îndrumare. Pentru tinerii care nu frecventează Biserica, ar fi de dorit ca clericii să îi abordeze prin mijloacele de comunicare utilizate de aceștia, cum ar fi internetul.

Tinerii doresc ca slujitorii să dea un exemplu de smerenie, bunătate și înțelegere pentru membrii comunității.

Menționăm faptul că tinerii sunt conștienți că sunt atrași de cultele care practică o credință simplificată, expusă clar și pe înțelesul lor, fără a se folosi un limbaj complicat sau formalism religios.

Reîntorcându-ne la grupurile catehetice studiate, există și anumite neîmpliniri. Unii coordonatori simt că nu s-au implicat suficient în relația cu tinerii și identifică anumite aspecte în care ar fi putut face mai mult. Aceste aspecte includ organizarea de activități sportive și ecologice, precum și mai multe ieșiri. Aceștia mai subliniază că nu toate temele au fost atrăgătoare pentru tineri, iar unele seri de dialog nu au fost foarte constructive, în parte datorită modului de prezentare a catehezei. Unii regretă faptul că nu au reușit să transforme grupul într-un (ONG) și că ar fi dorit să organizeze mai multe pelerinaje, cu precădere în Grecia și în Țara Sfântă.

Unul din coordonatori și-a exprimat dorința de a deveni și preot, afirmând că acest lucru l-ar fi ajutat în mod semnificativ, în special în ceea ce privește spovedania și viața spirituală. El consideră că poate atrage tinerii prin dialogul din cadrul Tainei Spovedaniei, unde se stabilește o legătură duhovnicească.

Din nefericire, nu există o unitate puternică între grupurile catehetice. Cu excepția unor activități precum „Întâlnirea recreativă la parohia Dacia” (Timișoara) și „Privegherea la parohia Timișoara Fratelia”, nu s-au mai organizat alte activități comune.

În final, menționăm că activitatea catehetică dedicată tinerilor este esențială pentru a-i ajuta pe aceștia să se întâlnească cu Hristos atât prin rugăciune, cât și prin activitățile desfășurate, dar este și o modalitate de întâlnire cu semenii, care contribuie la dezvoltarea lor armonioasă și echilibrată, oferindu-le sprijin duhovnicesc, moral, cultural și social într-un mediu de înțelegere și susținere. Totodată, aceasta le oferă instrumentele necesare pentru a face față provocărilor vieții și pentru a-și construi o credință puternică și autentică. Așadar, credem că teza reprezintă mai degrabă o invitație la implicarea în creșterea tinerilor în Biserică și în viața Bisericii și susține argumentat, atât teoretic, cât și practic, că încă avem tineri preocupați de cultura religioasă, atașați de valorile pe care le propune creștinismul și dornici să se implice în acțiunile pe care le desfășoară Biserica. Metodele prezentate aici sperăm să fie un prilej ideal pentru a-i ajuta pe lucrătorii cu tinerii să descopere resurse prin care să vină în sprijinul tinerilor și care să le permită să răspundă la schimbările prin care trec aceștia.

BIBLIOGRAFIE

2.3 IZVOARE

3.3 SURSE

1. ****Alege școala! - Curs de formare pentru formatori* -, Iași, 2011.
1. ****Barometrul Vieții Religioase*, București, 2022.
2. ****Curs „Învățarea integrată – Pregătiți pentru viață, Adolescență și autocunoaștere. Aplicații practice pentru dirigenție și disciplinele opționale”* – mai-iunie 2019.
3. ****Larousee, Marele dicționar al Psihologiei*, Traducere din limba franceză de: Aliza Ardeleanu, Sabina Dorneanu, Nicolae Baltă, Alexandra Borș, Matei Georgescu, Nicolae Dumitrașcu, Diana Lupu, Ganova Teleki, Irina Hillerin, Rodica Chiriacescu, București, Edit. Trei, 2006.
2. ****Liturghier*, București, Edit. IBMBOR, 2000.
3. ****Patericul sau Apoftegmele Părinților din pustiu*, Traducere, studii și prezentări de Cristian Bădiliță, Ediția a III-a adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2007.
4. ****Programa școlară pentru disciplina opțională Adolescență și autocunoaștere*, Liceu, București, 2017, p.2-
5. ****Scrieri cu tematică pedagogică*, PSB 16, Serie Nouă, Traducere din limba greacă veche și limba latină de Pr. Dumitru Fecioru, Dan Negrescu, Ierom. Policarp Pîrvuloiu și Alin-Bogdan Mihăilescu., Studiu introductiv de Ierom. Policarp Pîrvuloiu, București, Edit. Basilica, 2016.
6. ****Statutul pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române (Text Adnotat)*, București, Edit. IBMO, 2022.

7. ****Studiul despre tinerii din România 2018/2019*, București, Friedrich-Ebert-Stiftung.
8. ****Viu este Dumnezeu. Catehism Ortodox*, Traducere în limba română și postfață de Părintele Ioan Nicolae, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2009.
9. ****Youcat pentru copii. Catehismul catolic pentru copii și părinți*, Cu o prefață de Papa Francisc, Iași, Edit. Sapientia, 2018.
10. ****Youcat română. Catehismul Bisericii Catolice pentru tineri pentru a cunoaște și a trăi credința Bisericii*, Prefață de Papa Benedict al XVI-lea, Iași, Editura Sapientia, 2012.
11. *Apologeții de limba latină, PSB 3*, Traducere, introducere, note și indici de prof. dr. Nicolae Chițescu, București, Edit. IBMBOR, 1981.
4. BĂBAN, Adriana (Coord.), *Consiliere educațională: Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, Col. Consiliere școlară, Cluj-Napoca, Edit. ASCR, 2011.
5. BEL, Valer (Coord.), *Misiologie Ortodoxă. Manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română*, Vol. I, Col. Cursuri, Manuale și Tratatate de Teologie Ortodoxă, București, Edit. Basilica, 2021.
6. BRANIȘTE, Ene, BRANIȘTE, Ecaterina, *Dicționar de cunoștințe religioase*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2010.
7. BRANIȘTE, Ene, *Liturgică specială*, Ediție revizuită și completată de Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula și de Arhim. Asist. Dr. Chiril Lovin, București, Edit. Basilica, 2016.
8. BROW, Raymond E., *Introducere în Noul Testament*, Traducere din limba franceză de Andrei Adam-Motyka, Iași, Edit. Sapientia, 2019.
9. CĂLUGĂR, Dumitru, *Catehetica. Manual pentru Facultățile de Teologie*, Ediția a IV-a îngrijită și postfațată de Pr. prof. Dr. Sebastian Șebu, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2005.
12. CLEMENT ALEXANDRINUL, *Scrieri: Partea a doua, PSB 5*, Traducere, cuvânt înainte, note și indici de pr. D. Fecioru, București, Edit. IBMBOR, 1982.
10. CUCOȘ, Constantin, *Pedagogie*, Col. Collegium. Științele Educației, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2002.
11. DI BERARDINO, Angelo (Edit.), *Encyclopedia of ancient christianity*, Produced by the Institutum Patristicum Augustinianum, Consulting editors Thomas C. Oden, Joel C. Elowsky, Project editor James Hoover, Principal translators: Joseph T. Papa, Erik A. Koenke Eric E. Hewett, Downers Grove, Illinois, Edit. Inter Varsity Press Academic, 2014.

4.3 DICȚIONARE, ENCICLOPEDII, MANUALE

12. FERICITUL IERONIM, *Omilii la Evanghelia după Marcu. Omilii diverse*, Col. Credința Ortodoxă, Traducere din limba latină, introducere și note de Alin-Bogdan Mihăilescu, București, Edit. IBMO, 2014.
13. FLINN, Frank K., *Encyclopedia of Catholicism*, New York, Edit. Facts On File, 2007.
14. GEVAERT, Joseph (a cura), *Dizionario di catechetica*, Torino, Edit. Elle di ci, 1986.
15. GORDON, Vasile (Coord.)/BELDIMAN, Nicușor/IVAN, Adrian, *Omiletică*, Col. Cursuri, Manuale și Compedii de Teologie Ortodoxă, București, Edit. Basilica, 2015.
16. GORDON, Vasile, *Introducere în Catehetica Ortodoxă*, București, Edit. Sophia, 2004.
17. IONIȚĂ, Viorel (Coord.), *Istoria Bisericească Universală. Vol. I. De la întemeierea Bisericii până la anul 1054. Manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română*, Col. Cursuri, Manuale și Compedii de Teologie Ortodoxă, București, Edit. Basilica, 2019.
18. KEENER, Creig S., *Comentariu cultural-istoric al Noului Testament*, Traducere: Silviu Tatu, Raluca Miruță, Teofil Stanciu, Luca Crețan, Dorin Axente, Timeia Pop, Oradea, Edit. Casa Cărții, 2018.
19. KURIAN, George Thomas, LAMPOR, Mark A. (Edit.), *Encyclopedia Of Christian Education*, Lanham, Maryland, Edit. Rowman & Littlefield, 2015
20. MCGUCKIN, John Anthony, *Dicționar de teologie patristică*, Col. Patristic, Traducere din limba engleză: Dragoș Dâscă și Alin-Bogdan Mihăilescu, Edit. Doxologia, Iași, 2014.
21. MIRCEA, Ioan, *Dicționar al Noului Testament A-Z*, București, Edit. IBMBOR, 1995.
22. NECULAU, Adrian (Coord.), *Psihologie. Manual pentru clasa a X-a*, București, Edit. Polirom, 2005.
13. ORIGEN, *Scrieri alese. Partea a patra*, PSB 9, Studiu introductiv, traducere și note de pr. prof. T. Bodogae, București, Edit. IBMBOR, 1984.
14. ORIGEN, *Scrieri partea a treia*, PSB 8, Studiu introductiv, traducere, introducere, indici și note de Pr. Prof. Teodor Bodogae, București, Edit. IBMBOR, 1994.
15. PISICĂ, Silvia (Coord.), *Evenimente demografice în 2021*, București, Institutul Național de Statistică, 2022.
23. REID, Daniel G. (Edit.), *Dicționarul Noului Testament. Un compendiu de învățătură biblică contemporană într-un singur volum*, Traducători: Lucian Ciupe, Timotei Manta, Oradea, Edit. Casa Cărții, 2008.

16. SFÂNTUL AUGUSTIN, *Confesiuni*, Traducere din limba latină, introducere și note de Eugen Munteanu, București, Edit. Nemira, 2010.
17. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Scrieri partea a patra. Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, PSB 41, Ediția Digitală Apologeticum 2005, Traducere, introducere, și note de preotul profesor Dumitru Stăniloae, București, Edit. IBMBOR, 2000.
18. SFÂNTUL CHIRIL AL IERUSALIMULUI, *Cateheze*, Traducere din limba greacă și note de preotul profesor Dumitru Fecioru, București, Edit. IBMBOR, 2003.
19. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Cateheze baptismale*, Traducere din limba greacă veche: pr. Marcel Hancheș, Sibiu, Edit. «Oastea Domnului», 2003.
20. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Cateheze maritale. Omilii la căsătorie*, Traducere din limba greacă: pr. Marcel Hancheș, Sibiu, Edit. «Oastea Domnului», 2003.
21. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, Ediția a II-a, Traducere din limba franceze de diacon Gheorghe Băbuț, Satu-Mare, Edit. Mănăstirea Portărița, 2005.
22. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Scrieri partea a treia*, PSB 23, Traducere, introducere, indici și note de preot D. Fecioru, București, Edit. IBMBOR, 1994.
23. Sfântul Nicolae CABASILĂ, *Despre viața în Hristos*, Traducere din limba greacă și note de Preotul profesor Teodor Bodogae, București, Edit. IBMO, București, 2009.
24. SFÂNTUL TEOFILACT ARHIEPISCOPUL BULGARIEI, *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Luca*, București, Edit. Sophia/Cartea Ortodoxă, 2007.
25. Sfântul TEOFILACT ARHIEPISCOPUL BULGARIEI, *Tâlcuirea Sfintei Evanghelii de la Matei*, București, Edit. Sophia, 2007.
26. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Epistole*, PSB 3, Traducere din limba greacă, introducere și note de Pr. Teodor Bodogae, Ediție revăzută de Tudor Teoteoi, București, Edit. Basilica, 2010.
27. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Omilii și cuvântări*, PSB 1, traducere din limba greacă și introducere de pr. Dumitru Fecioru, text revăzut și notă asupra ediției de Constantin Georgescu, note de pr. Dumitru Fecioru, Constantin Georgescu și Alexandru Mihăilă, București, Edit. Basilica, 2009.
28. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Scrieri. Partea a II-a. Asceticele*, PSB 18, Traducere, introducere, indici și note de Prof. Iorgu D. Ivan, București, Edit. IBMBOR, 1989.

24. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologie Dogmatică Ortodoxă (I)*, Ediția a IV, București, Edit. IBMO, 2010.
25. ȘEBU, Sebastian/OPRIȘ, Dorin/OPRIȘ, Monica, *Metodica predării religiei*, Ediția a II-a, revăzută și adăugită, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2017.
26. ȘEBU, Sebastian/OPRIȘ, Dorin/OPRIȘ, Monica, *Metodica predării religiei*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2000.
29. ȘTEFAN, Bruno (Coord.), *Credințe și valori în societatea românească*, București, Biroul de Cercetări Sociale, 2021.
27. TOFANĂ, Stelian (Coord.), *Studiul Noului Testament. Vol. I. Introducere generală. Evangheliile după Matei și Marcu. Manual pentru Facultățile de Teologie din Patriarhia Română*, București, Edit. Basilica, 2022.
28. VOICU. Constantin, *Patrologie*, Vol. II, București, Edit. Basilica, 2009.
29. ZĂGREAN, Ioan *Morala creștină. Manual pentru Seminariile Teologice*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006.

5.3 LITERATURĂ SECUNDARĂ

6.3 STUDII ȘI ARTICOLE

1. ****Apostolat educațional. Ora de religie – cunoaștere și devenire spirituală*, București, Edit. Basilica, 2010.
2. ****Contribuția proiectului „Alege Școala!” la dinamizarea activității catehetice a Bisericii Ortodoxe Române și la identificarea factorilor psihologici de risc în abandonul școlar*, București, 2013.
3. ****Cuvinte de nădejde celor fără nădejde*, Antologie alcătuită de Ieromonah Benedict Stancu, București, Edit. Sophia, 2008.
4. ****Dialoguri pastorale despre Misiunea Bisericii în rândul tinerilor*, București, Edit. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2016.
5. ****Ghidul practic „Centrul parohial pentru copii și tineri”*, București, Edit. IBMO, 2008.
6. ACHIMESCU, Nicolae, *Religie, modernitate și postmodernitate*, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2013.

7. ADAMS, Gerald R., BERZONSKY, Michael D. (Coord.), *Psihologia Adolescenței. Manualul Blackwell*, Col. Collegium, Traducere de Gina Oancea, Andreea Hrab, Dorin Nistor, Miruna Andriescu, Iași, Edit. Polirom, 2009.
8. ANDREICUȚ, Andrei, *Mai putem trăi frumos? – Pledoarie pentru o viață morală curată* –, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2004.
9. ANDREICUȚ, Andrei, *Spovedanie și comuniune*, Ediția a II-a, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2011.
10. BACONSCHI, Teodor, *Avea bunei educații*, București, Edit. Univers, 2019.
11. BACONSCHI, Teodor, *Cetatea sub asediu. Însemnări despre credință, rațiune și terorism*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
12. BACONSCHI, Teodor, *Darul desăvârșit. Gânduri despre civilizația creștină*, Iași, Edit. Doxologia, 2018.
13. BACONSCHI, Teodor, *Facebook. Fabrica de narcisism*, București, Edit. Humanitas, 2015.
14. BALSWICK, Jack O., BALSWICK, Judith, *Familia o perspectivă creștină asupra căminului contemporană*, Oradea, Edit. Casa Cărții, 2009.
15. BARNA, Doru-Mihai *Lucrarea misionar-pastorală a Bisericii Ortodoxe în taberele pentru tineri*, Col. Episteme, Iași, Edit. Doxologia, 2019.
16. BĂBUȘ, Emanoil, *Icoane și emoticoane. Dictatura vizibilității*, București, Edit. Sophia, 2022.
17. BĂNCILĂ, Vasile, *Inițierea religioasă a copilului*, Col. Studii 1936-1939, București, Edit. Anastasia, 1996.
18. BÂRSAN, Ovidiu, *Gânduri neastâmpărate. Iscodiri, deslușiri și temeri care ne privesc*, Iași, Edit. Doxologia, 2018.
19. BEL, Valer „Biserică și Euharistie”, în *Spovedania și Euharistia – izvoare al vieții creștine. II Sfânta Euharistie – arvuna vieții veșnice*, București, Edit. Basilica, 2014.
20. BEL, Valer, *Misiune, parohie, pastorație. Coordonate pentru o strategie misionară*, Ediția a II-a, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006.
21. BEL, Valer, *Misiunea Bisericii în lumea contemporană*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2010.

22. BELDIMAN, Nicușor, *Repere religios-morale în literatura omiletică și catehetică românească din secolul al XX-lea*, Col. Studia Theologica, București, Edit. Universității din București, 2017.
23. BELU, Dumitru, *Chemări la slujire*, Sibiu, Edit. Andreiana/InfoArt Media, 2012.
24. BODO, Victor, BODO, Sorina, *Ghid practic de educație a copilului*, Cluj-Napoca, Edit. Dacia, 2000.
25. BOLOCAN, Carmen-Maria, „Cele opt cateheze baptismale inedite ale Sfântului Ioan Gură de Aur – aplicații textuale”, în *Teologie și Viață*, nr.1-6/2008, p.167-182.
26. BOLOCAN, Carmen-Maria, *Catehetica și didactica religiei: Interferențe și deosebiri*, Iași, Edit. Sf. Mina, 2005.
27. BOTEZAN, Florin, *Sfânta Liturghie cateheză desăvârșită*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2016.
28. BRANIȘTE, Ene, „Explicarea botezului în «Catehezele Baptismale» ale Sfântului Ioan Gură de Aur, în BRANIȘTE, Ene, *Bucuria sfințitoare a Liturghiei. Studii de Teologie Liturgică*, vol. III, Sibiu, Edit. Andreiana, 2014.
29. BRANIȘTE, Ene, *Liturghia – sufletul etern al Ortodoxiei în rugăciune – Studii de Teologie Liturgică*, Vol. I, Sibiu, Edit. Andreiana, 2013.
30. BRECK, John, *Darul sacru al vieții. Tratat de bioetică*, Ediția a III-a, Traducere și cuvânt înainte de Prea Sfințitul Dr. Irineu Pop Bistrițeanul – episcop vicar al Episcopiei Vadului și Feleacului și Clujului - , Cluj-Napoca, Edit. Patmos, 2007.
31. BUCHIU, Ștefan, „Impactul societății secularizate asupra familiei creștine”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tineri-lor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.
32. BUCUROIU, Răzvan, BACONSCHI, Teodor, *Mărturii încrucișate. Faptul creștin în era smartphone*, Cu un cuvânt înainte de Adrian Papahagi, București, Edit. Lumea Credinței, 2018.
33. BUNEA, Ioan, *Psihologia rugăciunii*, Cluj-Napoca, Edit. Limes, 2004.
34. CALCIU, Gheorghe, *Cuvintele către tineri*, București, Edit. Christiana, 2015.
35. CALEB OTNIEL TRAIAN, Nechifor, „Centralitatea cuvântului în educarea tinerilor contemporani”, în STANCIU, Vasile, SONEA, Cristian, (Edit.), *Educație și mărturisire. Formarea creștină a tinerilor în spiritul viu al tradiției*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2017.

36. CAMPBELL, Ross, *Educația prin iubire*, Traducere de Irina-Margareta Nistor, București, Edit. Curtea Veche, 2001.
37. CANALES Arthur David, „Models of Christian Leadership in Youth Ministry”, în *Religious Education: The official-journal of the Religious Education Association*, 109:1, p.24-44.
38. CARR, Nicholas, *Superficialii. Efectele internetului asupra creierului uman*, Traducere din engleză de Dan Crăciun, București, Edit. Publica, 2012.
39. CĂLUGĂR, Dumitru, „Învățământul religios în Biserica Ortodoxă Română”, în *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
40. CERGHIT, Ioan, *Metode de învățământ*, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2006.
41. CHAPMAN, Gary, PELLICANE, Arlene, *Creșterea copiilor în era tehnologiei. Copii sociabili într-o lume a ecranelor*, Traducere de Raluca Miruță, Oradea, Edit. Casa Cărții, 2018.
42. CIOBOTĂ, Marius Daniel, „Educația bapțială astăzi. Repere pastoral-catehetice”, în *Izvoare de viață sfântă. Despre Sfintele Taine al Bisericii Ortodoxe – Antologie de articole și studii din revista Ortodoxia*, București, Edit. Basilica, 2013.
43. CIOBOTĂ, Marius, *Taina Evangheliei. Scurte glose duminicale*, București, Edit. Spandugino, 2021.
44. CIOLAN, Laura Elena, BUCUR, Cristian, „Dramatizarea”, în PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu (Coord.), *Enciclopedia metodelor de învățământ*, Col. Profesorul de succes, București, Polirom, 2022.
45. CIUREA, Alexandru Vlad, *Sănătatea creierului pe înțelesul tuturor*, București, Edit. Bookzone, 2022.
46. CORNEANU, Nicolae, *Miscellanea Patristica*, Col. „Cum Patribus”, Timișoara, Edit. Amarcord, 2001.
47. CORNEANU, Nicolae, *Pe baricadele presei bisericești*, Vol. I, Timișoara, Edit. Învierea, 2000.
48. CORNIȚESCU, Emilian „Principii pedagogice în operele lui Clement Alexandrinul”, *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
49. Cosma, Sorin, *Cateheze. Lecții de religie – clasele V – XII*, vol. II, Caransebeș, Edit. Banatica, 2001.

50. COSTA DE BEAUREGARD, Marc-Antoine, *Teologia sexualității. Heterosexualitatea și homosexualitatea din perspectivă creștină*, traducere de Gabriela Moldoveanu, București, Edit. Christiana, 2004, p.48.
51. CREȚU, Tinca, *Psihologia vârstelor*, Ediția a III-a revăzută și adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2009.
52. CREȚU, Vasile, „Criza educației religioase în învățământul românesc de astăzi. Cauze, provocări și perspective”, în LEMENI, Adrian (Coord.), *Repere ale educației creștine în teologia Sfântului Ioan Gură de Aur, actualizate în relația Biserică-Familie-Școală din contextul contemporan*, București, Edit. Basilica, 2015.
53. CUCOȘ Constantin, „Educația religioasă – expresia unei conlucrări responsabile dintre Școală și Biserică. Prezent și perspective”, în VICOVAN, Ion/HÂRLĂOANU, Paul-Cezar/ROMAN, Emilian-Iustinian, (Edit.), *Teologie și Pedagogie. Identitate și responsabilitate comună în actul educației*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
54. CUCOȘ, Constantin, „Educația religioasă – expresia unei conlucrări responsabile dintre Școală și Biserică. Prezent și perspective”, în VICOVAN, Ion/HÂRLĂOANU, Paul-Cezar/ROMAN, Emilian-Iustinian, (Edit.), *Teologie și Pedagogie. Identitate și responsabilitate comună în actul educației*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
55. CUCOȘ, Constantin, *Educația religioasă. Conținut și forme de realizare*, București, Edit. Didactică și Pedagogică R.A., 1996.
56. CUCOȘ, Constantin, *Educația Religioasă: Repere teoretice și metodice*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Col. Științele educației. Structuri, conținuturi, tehnici, Iași, Edit. Polirom, 2009.
57. CUCOȘ, Constantin, *Educația: reîntemeieri, dinamici, prefigurări*, Col. Științele educației. Structuri, conținuturi, tehnici, Iași, Edit. Polirom, 2017.
58. Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, „Tinerețea – căutare a iubirii infinite”, în Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, *Credința și Educația: Principalele lumini ale vieții*, București, Edit. Basilica, 2019.
59. Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, „Educația religioasă – Formarea tinerilor pentru viață”, în Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, *Credința și Educația: Principalele lumini ale vieții*, București, Edit. Basilica, 2019.

60. Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, „Educația – creștere în iubirea de valori”, în Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, *Credința și Educația: Principalele lumini ale vieții*, București, Edit. Basilica, 2019.
61. DANIEL, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, „Liturghie Euharistică și filantropie socială”, în *Spovedania și Euharistia – izvoare al vieții creștine. II Sfânta Euharistie – arvuna vieții veșnice*, București, Edit. Basilica, 2014.
62. Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, *Evangelia slavei lui Hristos. Predici la Duminicile de peste an*, București, Edit. Basilica, 2016.
63. DANIELOU, Jean, „Istoria catehezei paleocreștine”, Traducere din limba franceză Aura Vodă și Jan Nicolae, în *Logos*, nr. 1/2007, p.139-151.
64. DECIU, Nicușor, *În fața provocărilor secularismului. O radiografie a schimbării mentalităților în societatea contemporană*, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2021.
65. DOBRESU, Ada Ioana, *Adolescența azi. Aspecte psihosociale*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2016.
66. EAVEY, C. B., *History of Christian Education*, Chicago, Edit. Moody Press, 1973.
67. JURCAN, Emil, „Provocarea religioasă a tineretului mileniului al treilea”, în TRIF, Ilie (Coord.), *Paradoxul creștin și cartea tinereții*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2008.
68. ENĂCHESCU, Constantin, *Tratat de igienă mintală*, Col. Collegium. Psihologie, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2008.
69. ERDEI, Miron, „Mijloace moderne de catehizare a copiilor în Biserica și în Școala Românească. Proiectul «Hristos împărtășit copiilor»”, în *Revista Teologică*, nr. 2/2019, p.123-134.
70. EWEN, Robert B., *Introducere în teoriile personalității*, Col. Psihologie. Psihoterapie, Traducere din engleză: Sofia Manuela Nicolae, București, Edit. Trei, 2012.
71. FERARU, Remus-Mihai, „Educația intelectualului creștin în concepția Fericitului Augustin”, în *Analele Universității de Vest Timișoara*, Seria Teologică, nr. 12/2006, p.29-39.
72. FERARU, Remus-Mihai, „Educație și pedagogie în epistolele Fericitului Ieronim”, în *Analele Universității De Vest din Timișoara*, Seria Științe Filologice, nr. LIII/2015, p.159-166.
73. FLOCA, Ioan N., *Canoanele Bisericii Ortodoxe. Note și comentarii*, Ediția a III-a îmbunătățită, Sibiu, s.l., 2005.

74. GALERIU, Constantin, „Fiul lui Dumnezeu și Taina Omului – Taină a fratelui”, în GALERIU, Constantin, *Vocația pascală a creației. Învierii și Transfigurare. Studii teologice*, Volum îngrijit și postfață de Dr. Andrei Dîrlău. Prefață de Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, București, Edit. Basilica, 2019.
75. GALERIU, Constantin, „Timpul Schimbării: Opțiuni fundamentale în dialogul actual dintre credincioși și societate”, în GALERIU, Constantin, *Vocația pascală a creației. Învierii și Transfigurare. Studii teologice*, , Volum îngrijit și postfață de Dr. Andrei Dîrlău. Prefață de Pr. Prof. Dr. Ștefan Buchiu, București, Edit. Basilica, 2019.
76. GAVRILĂ, Vasile, „Care este legătura dintre Taina Împărtășaniei și celelalte Taine ale Bisericii” în *Sfânta Spovedanie și Sfânta Împărtășanie. Întrebări și răspunsuri liturgice*, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2020.
77. GAVRILYUK, Paul L., *Cateheză și catehumenat în primele veacuri ale Bisericii*, Col. Studii, Traducere din limba franceză Paula Ilaș și Daniela Bahrim, Iași, Edit. Doxologia, 2018.
78. GELDER, Michael/GATH, Dennis/MAYOU, Richard, *Tratat de Psihiatrie Oxford*, Ediția a II-a, Geneva Inițiative Publishers, Asociația Psihiatrilor Liberi din România, 1994.
79. GHEORGHE, Virgiliu, *Pornografia maladia secolului XXI*, București, Edit. Podromos/Asociația pentru apărarea familiei și copilului, 2011.
80. GIURGEANU, Stela, „Spune-mi cine te influențează...”, în *Dilema Veche*, nr. 879/11-17 februarie 2021.
81. GOLU, Florinda, *Manual de psihologia dezvoltării: o abordare psihodinamică*, Iași, Edit. Polirom, 2015.
82. GORDON, Vasile (Coord.), *Catehizarea individuală, Temă de cercetare pentru cursul de master la Catehetică*, Note de curs.
83. GORDON, Vasile (Coord.), *Catehizarea individuală, Temă de cercetare pentru cursul de master la Catehetică*, Note de curs.
84. GORDON, Vasile, *Biserica și Școala. Analize omiletice, catehetice și pastorale*, București, Edit. Christiana, 2003.
85. GORDON, Vasile, *Cateheze pastorale pe înțelesul tuturor*, Vol. II, București, Edit. Sophia, 2012.

86. GORDON, Vasile, DRAGNEA, Constantin, „Conlucrarea dintre profesor și preot pentru reușita orei de religie”, în VASILESCU, Lucreția (Coord.), *Cultură și Religie: statutul religiei și instrucția școlară*, București, Edit. Universității din București, 2009.
87. GORDON, Vasile, LUNGOCI, Sorin, (Coord.), *Predicatori și cateheți români, mărturisitori în timpul regimului comunist. Receptarea misiunii lor în actualitate: Simpozionul profesorilor universitari de catehetică și omiletică din România: 29-31 octombrie 2017*, București/Craiova, Edit. Pro Universitaria.
88. GRABER, Diana, *Copiii în era digitală. Cum să îi ajutăm să aibă o relație sănătoasă cu tehnologia*, Traducere: Magda Dumitru, București, Edit. Niculescu, 2020.
89. GRECU, Adrian-Alin, *Cateheza în Spiritualitatea Răsăriteană și Apuseană din spațiul românesc. Studiu comparativ*, Teză de Doctorat, Cluj-Napoca, 2019.
90. GRIGORAȘ, Constantin „Educația ridicată la treapta de sacerdoțiu creștin în pedagogia patristică”, în *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
91. HABENICHT, Donna J., *10 valori creștine pe care orice copil ar trebui să le știe. Un ghid practic pentru familii*, Traducere de Mădălina Teioșanu, Pantelimon, Edit. Viața și Sănătate, 2017.
92. HODEA, Iustin, „Perspectivele educației religioase în societatea românească”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.
93. HOLBEA, Gheorghe, „Pastorația tinerilor în contextul actual al globalizării”, în LEMENI, Adrian, PESTROIU, David, (Coord.), *Relația dintre parohie și școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, București, Edit. Basilica, 2015.
94. HRAB, Alexandru, „Catehismul dedicat tinerilor. Exemplul Youcat”, în BRUDIU, Răzvan, BOTOI, Oliviu (Edit.), *Direcții și teme de cercetare în teologia contemporană: Cui folosesc cercetările doctorale?*, Vol. II, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2022, p.29-43.
95. HRAB, Alexandru, „Teatrul, ca formă de catehizare”, în *Învierea*, nr.52/2016, p.6-7.
96. HURDUZEU, Ovidiu, „Tinerii și idolii zilelor noastre”, în *Tabor*, nr.6/2007, p.57-61.
97. IORDACHE, Mihai, *Postul informațional. Omul între liniștea filocalică și explozia tehnologiei digitale*, București, Edit. Universitară, 2020.
98. JURCA, Eugen, „Românul și «cordonul ombilical»”, în JURCA, Eugen, «Ochii la semne!». *Perspective bi(n)oculare: teologice și psihologice*, București, Edit. RCR Editorial, 2014.

99. JURCA, Eugen, *Arta de a fi liber. Persoana în Analiza Existențială și în Psihologia Pastorală*, Ediția a doua, Târgu Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2009.
100. JURCA, Eugen, *Cateheza baptismală în antichitatea creștină*, Târgu Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2009.
101. JURCA, Eugen, *Psihopatologie și psihoterapie*, Ediția a II-a revăzută și îmbunătățită, Timișoara, Edit. Universității de Vest, 2018.
102. JURCA, Eugen, *Spovedanie și Psihoterapie. Interferențe și diferențe*, Ediția a III-a, Târgu Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2009.
103. JURCAN, Emil, „Ce mai înseamnă a fi religios pentru un tânăr la început de mileniu al treilea?”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 1/2016, p.225-238.
104. JURCAN, Emil, „Provocarea religioasă a tineretului mileniului al treilea”, în TRIF, Ilie (Coord.), *Paradoxul creștin și cartea tinereții*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2008.
105. KOKULIS, Ioannis V., *Îmbisericirea elevilor – pentru o educație religioasă liturgică*, Traducere și prefață Preasfințitul dr. Mihail Filimon episcop al românilor din Australia și Noua Zeelandă, Sibiu, Edit. Deisis, 2012.
106. KOULOMZIN, Sophia, *Biserica și copiii noștri*, Traducere din limba engleză de Doina Rogoti, București, Edit. Sophia, 2010.
107. LARCHET, Jean-Claude, *Captivi în internet*, În românește de Marinela Bojin, București, Edit. Sophia, 2018.
108. LARCHET, Jean-Claude, *Semnificația Trupului în Ortodoxie*, traducere de Monahia Antonia Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului” Centrul Mitropolitan Ortodox Român din Franța, București, Edit. Basilica, 2010.
109. LEMENI, Adrian „Miza educației religioase promovate în școlile publice”, în în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.
110. LEMENI, Adrian, *Tehnicizarea inumană a vieții*, București, Edit. Basilica, 2022.
111. LUNGOCI, Sorin, «*Hristos împărtășit copiilor*». *Rediviva catehizării parohiale: context, conținut, strategii didactice*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2020,
112. Maica MAGDALENA, *Cum să comunicăm copiilor credința ortodoxă. Convorbiri, reflecții și alte sfaturi*, Ediția a III-a, Traducere Cristian Pop și diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Edit. Deisis, 2008.

113. Maica MAGDALENA, *Sfaturi pentru o educație ortodoxă a copiilor azi cu traducerea românească a cuvântului Sfântului Ioan Gură de Aur despre educația copiilor*, Ediția a II-a, Sibiu, Edit. Deisis, 2006.
114. MARROU, Henri-Irénée, *Istoria educației în Antichitate, Vol. II: Lumea Romană*, Traducere și cuvânt înainte de Stella Petecel, București, Edit. Meridiane, 1997.
115. MATECIUC, Bogdan, „Tinerii față în față cu Biserica”, în TRIF, Ilie (Coord.), *Paradoxul creștin și cartea tinereții*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2008.
116. MCDOWELL, Josh, HOSTETLER, Bob, *Manual de consiliere a tinerilor. Un studiu comprehensiv pentru pregătirea lucrătorilor cu tineretul, pastorilor, profesorilor și părinților*, Ediția a IV-a, Timișoara, Edit. Noua Speranță, 2010.
117. MEYENDORFF, John, *Căsătoria perspectiva ortodoxă*, Ediția a II-a revizuită, Traducere, prefață și note Cezar Login, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea & Patmos, 2012.
118. MIHALACHE, Adrian Sorin, *Ești ceea ce trăiești. Câteva date recente din neuroștiințe și experiențele duhovnicești ale Filocaliei*, Ediția a II-a revizuită și adăugită, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2019.
119. MIHĂILESCU, Ioan, *Sociologie generală. Concepte fundamentale și studii de caz*, Col. Collegium. Sociologie. Antropologie, Iași, Edit. Polirom, 2003.
120. MIHOC, Constantin, *Taina Căsătoriei și familia creștină în învățăturile marilor Părinți ai Bisericii din secolul IV*, Sibiu, Edit. Teofania, 2002.
121. MILLER, Lisa, BARKER, Tereza, *Copilul și spiritualitatea. Noua știință a parentajului pentru o viață împlinită și sănătoasă*, Traducere din engleză de Bogdan Boghițoi, București, Edit. Trei, București, 2016.
122. MIRON, Dan, „Educația – dimensiune a vieții”, în *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
123. MITROFAN, Iolanda, *Psihoterapie (Repere teoretice, metodologice și aplicative)*, Col. „Alma Mater”, București, Edit. Sper, 2008.
124. MITROFAN, Laurențiu, „Dependența de internet. Efecte psihologice în rândul adolescenților”, în PĂNIȘOARĂ, Georgeta/SĂLĂVĂSTRU, Dorina/MITROFAN Laurențiu (Coord.), *Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*, Iași, Edit. Polirom, 2016.

125. MOLNAR, Iuliana-Elena, „Sexualitatea la copii și adolescenți”, în PÂNIȘOARĂ, Georgeta/SĂLĂVĂSTRU, Dorina/MITROFAN Laurențiu (Coord.), *Copilăria și adolescența. Provocări actuale în psihologia educației și dezvoltării*, Iași, Edit. Polirom, 2016.
126. Monahia MAGDALENA, „Educația creștină din zilele noastre”, în *Altarul Banatului*, nr. 4-6/2016, p.36-43.
127. MOȘOIU, Oana, „Către părinți și profesori: Cum citim această carte”, în De MARCELLUS VOLLMER, Christine/SAUNDERS, June/BELTRAMO, Carlos, *Cooperăm și dăruim*, Traducere: Ștefana Totorcea, București, Edit. Life Learning Education, 2020.
128. MOȘIN, Octavian, „Ecuția tânărului din epoca actuală: taina tinereții și mirajul sexualității”, în MOȘIN, Octavian, SCHEAU, Ioan, OPRIS, Dorin (Edit.), *Educația din perspectiva valorilor*, Tom XI: Summa Theologiae (Volumul cuprinde lucrări prezentate la conferința internațională: Educația din perspectiva valorilor, Organizatori: Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia și Universitatea de Stat din Moldova, Ediția a IX-a, Chișinău, 28-30 septembrie 2017), București, Edit. EIKON, 2017, p.98-105
129. MUNTEANU, Anca, *Psihologia copilului și a adolescentului*, Ediția revizuită și adăugită, Timișoara, Edit. Augusta, 1998.
130. MUNTEANU, Anca, *Stadiile dezvoltării: Vârstele copilăriei și adolescenței*, Timișoara, Edit. Augusta, 1996.
131. NACLAD, Constantin, *Educația religioasă în cadrul slujirii preoțești*, Teză de Doctorat, București, 2005.
132. NAFOUSI, Roxie, *Manifest. 7 pași pentru a-ți transforma viața*, Traducător: Cosmin Nedelcu, București, Bookzone, 2023.
133. NEAMȚU, Mihai, *Bușnița din dărâmături. Insomniile teologice în România postcomunistă*, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Iași, Edit. Polirom, 2008.
134. NEAMȚU, Mihai, *Elegii conservatoare. Reflecții est-europene despre religie și societate*, Col. Universitas Seria Theologia Socialis, nr. 4, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, 2009.
135. NEAMȚU, Mihai, *Vârstele iubirii. Cum transformăm întâmplarea în destin*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
136. NECULA, Constantin, „Dimensiunea religioasă a formării pentru viață. Tânărul român între reflecția religiozității sociale și adevărata credință”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA,

- Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.
137. NECULA, Constantin, ...*Citire! Predici și meditații la Apostolul de peste an. Scrisori către profesorii de Religie*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2017.
138. NECULA, Constantin, *Duc in altum: ieșiți în larg: o introducere în catehetică*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2011.
139. NECULA, Constantin, *Formare pentru propovăduire: Studii și articole de catehetică, pedagogie și omiletică activă*, Sibiu, Edit. Techno Media, 2013.
140. NECULA, Nicolae D., *Tradiție și înnoire în slujirea Liturgică*, Vol. I, Col. Media Christiana, Ediția a II-a, București, Edit. Trinitas a Patriarhiei Române, 2014.
141. NEGREANU, Ciprian, „Pe cei tineri [îndeamnă-i] ca pe frați» (1 Timotei 5, 1)”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017, p.163.
142. NICĂU, Nicolae, *În mijlocul tinerilor. Repere pentru îndrumarea grupurilor de tineret în Biserică*, Col. Ortopraxia, Făgăraș, Edit. Agaton, 2015.
143. NICHOLS, Tom, *Sfârșitul competenței: discreditarea experților și campania împotriva cunoașterii tradiționale*, Col. M Plural, Traducere de Cristian Fulaș, Iași, Edit. Polirom, 2022.
144. NICOLAE, Jan, „Evanghelia tânărului gol. o poetică a convertirii de la Aurelius Augustinus la Iulian Grigoriu”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 3/2016, p.413-452.
145. NICOLAE, Jan, „Religio et civitas: Cele șapte cuvinte către tineri ale Părintelui Gheorghe Calciu, mistagogie pasca-lă la taina libertății”, în *Altarul Reîntregirii*, nr. 3/2013, p.219-250.
146. NICOLAE, Jean, „Cuvânt misionar pentru o altfel de cateheză”, în *Inter – Revista Română de Studii Teologice și Religioase*, Cluj-Napoca, Sibiu, Craiova, București, Chișinău, Edit. Institutului Român de Studii Inter-ortodoxe, Inter-confesionale și Inter-religioase, nr. 1- 2/2007, p.165-180.
147. NICULESCU, Costion „Timpul și timpurile tinereții”, în TRIF, Ilie (Coord.), *Paradoxul creștin și cartea tinereții*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2008.
148. OPRIȘ, Dorin, „Dimensiunea religioasă a educației în învățământul românesc”, în *Altarul Reîntregirii*, nr.1/2016, p.441-460.
149. OPRIȘ, Dorin, *Dimensiuni creștine ale pedagogiei moderne*, Ediția a III-a, București, Edit. Didactică și Pedagogică R.A., 2012.

150. OPRIȘ, Dorin, OPRIȘ, Monica, *Metode active de predare-învățare. Modele și aplicații la religie*, Iași, Edit. Sf. Mina, 2008.
151. OPRIȘ, Dorin, OPRIȘ, Monica, *Religia și educația de mâine. Cercetări pedagogice*, Cluj-Napoca, Edit. Eikon, 2013.
152. PAPALIA, Diane E.\OLDS, Sally Wendkos\FELDMAN, Ruth Duskin, *Dezvoltarea umană*, Ediția a XI-a, Traducere din engleză de Anacaona Mîndrilă-Sonetto, București, Edit. Trei, 2010.
153. PAȘCA, Maria, TIA, Teofil, *Psihologie și consiliere Pastorală (I) - Reperele psihologice ale consilierii pastorale -*, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2007.
154. PĂRĂIAN, Teofil, *Veniți de luați bucurie: O sinteză a gândirii Părintelui Teofil în 1270 de capete*, Ediția a II-a, Ediție realizată de Pr. Ioan Gînscă, Cluj-Napoca, Edit. Teognost, 2007.
155. PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu, *Ghidul profesorului*, Col. Profesorul de succes, Iași, Edit. Polirom, 2017.
156. PÂNIȘOARĂ, Ion-Ovidiu, *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*, Col. Profesorul de succes, Iași, Edit. Polirom, 2015.
157. PESTROIU, David, „Aspecte misionare actuale privind Sfânta Liturghie”, în *Altarul Reîntregirii*, 1/2009, p.129-155.
158. PESTROIU, David, „Misiunea Bisericii față de tineri, în postmodernitate”, în LEMENI, Adrian, PESTROIU, David, (Coord.), *Relația dintre parohie și școală în viața și misiunea Bisericii din contextul actual*, București, Edit. Basilica, 2015.
159. PESTROIU, David, „Parteneriatul parohie-școală azi”, în *Teologie și Educație la Dunărea de Jos*, nr.14/2015, p.25-42.
160. PESTROIU, David, *Strategii misionare privind revitalizarea vieții parohiale în societatea românească actuală*, Note de curs.
161. PESTROIU, David, *Strategii misionare privind revitalizarea vieții parohiale în societatea românească actuală*, Note de curs.
162. PETCU, Liviu, „Părinții Bisericii despre valorificarea filosofiei antice în educarea tinerilor”, în *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
163. PETROMAN, Pavel (coord.), *Psihologia familiei (unele aspecte)*, Timișoara, Edit. Eurobit, 2003.

164. POPA, Gheorghe-Cristian, Preotul misionar în areopagul mediatic: Mijloace moderne de comunicare în pastorația ortodoxă, București, Edit. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2013, p.56.
165. POPESCU, Teodor M., *Biserica și Cultura*, București, Edit. IBMBOR, 1996.
166. PRISACARIU, Cătălin, „Ce-ți trebuie ca să fii un influențar de succes în România”, în *Dilema Veche*, nr. 879/11-17 februarie 2021, p.10.
167. RADU, Dumitru, „Sfintele Taine în viața Bisericii”, în *Studii Teologice*, nr.3-4/1981, p.172-195.
168. RADU, Simion, „Mântuitorul Iisus Hristos și copiii”, în *Lumini pentru viață (I). Educația religioasă*, București, Edit. Basilica, 2020.
169. RĂDUCĂ, Vasile, „Exigențele educației creștine a tinerilor”, în Lucreția VASILESCU (Coord.), *Cultură și Religie: statutul religiei și instrucția școlară*, București, Edit. Universității din București, 2009.
170. REMETE, George, *Leacuri contra evlaviei – alte răspunsuri la aceleași întrebări*, București, Edit. Paideia, 2021.
171. RUSSO, Giovanni (Edit.), *Bioetica della sessualità, della vita nascente e pediatrica*, Leumann (Torino), Edit. Elledici, 1999.
172. Roca, Mihai (Coord.), *Incursiuni în tainele catehezei. Compendiu de cateheză*, Iași, Edit. Sapientia, 2020.
173. SARTORI, Giovanni, *Homo videns: Imbecilizarea prin televiziune și post-gândirea*, Traducere din italiană de Mihai ELIN, București, Edit. Humanitas, 2006.
174. SAVA, Viorel, „În Biserica Slavei Tale”. *Studii de teologie și spiritualitate liturgică*, Vol. I, Col. Episteme, Iași, Edit. Doxologia, 2012.
175. SCHMEMANN, Alexander, *Din apă și din Duh. Un studiu liturgic al Botezului*, București, Edit. Sophia, 2009.
176. SCHMEMANN, Alexander, *Liturghie și viață. Desăvârșirea creștină prin intermediul experienței liturgice*, Traducere Pr. Viorel Sava, București, Edit. Basilica, 2014.
177. SEMEN, Petre, „Biserica, școala, familia, factori determinați în educarea tinerei generații”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.

178. SEMEN, Petre, „Importanța familiei în Vechiul Testament” în *Bucuria nunții binecuvântate. Cateheze pentru familia creștină*, București, Edit. Cuvântul Vieții a Mitropoliei Munteniei și Dobrogei, 2011, p.27-28.
179. SHARP, Timothy J., *100 de căi spre fericire. Un ghid pentru oamenii ocupați*, Col. Psihologie practică, Traducere din engleză de Gabriela Mărășescu, București, Edit. Trei, 2010.
180. SPITZER, Manfred, *Demența digitală. Cum ne tulbură mintea noile tehnologii*, Traducere din germană de Dana Verescu, București, Edit. Humanitas, 2020.
181. STAN, Florin, *Cercetare și strategie misionar-pastorală în Biserica Ortodoxă Română contemporană*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2019.
182. STANCU, Ioan, „Misiunea familiei creștine într-o societate marcată de secularism și indiferență” în SAVA, Viorel, MELNICIUC-PUICĂ, Ilie Melniciuc-Puică (coord.), *Familia în societatea contemporană*, Iași, Edit. Doxologia, 2011.
183. STĂNILAOE, Dumitru, „Cântarea liturgică comună mijloc de întărire a unității în dreapta credință”, în *Ortodoxia*, nr.1/1981, p.58-72.
184. STĂNILOAE, Dumitru, „Drumul cu Hristos, Mântuitorul, prin Tainele și sărbătorile Bisericii Ortodoxe”, în *Ortodoxia*, nr. 2/1976, p.402-416.
185. STĂNILOAE, Dumitru, „Rugăciunile pentru alții și sobornicitatea Bisericii”, în ****Rugăciunea în viața Bisericii și a creștinului. Studii și articole*, București, Edit. Basilica, 2022.
186. STĂNILOAE, Dumitru, *Chipul nemuritor al lui Dumnezeu*, Col. Opere complete V, București, Edit. Basilica, 2015.
187. STĂNILOAE, Dumitru, *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, București, Edit. Basilica, 2013.
188. STĂNILOAE, Dumitru, *Rugăciunea lui Iisus și experiența Duhului Sfânt*, Ediția a II-a, Cuvânt înainte Arhim. Gheorghios Grigoriatul, prefață Olivier Clément, În românește Maria-Cornelia Ică jr, Sibiu, Edit. Deisis, 2003.
189. STEKEL, Wilhelm, *Recomandări psihanalitice pentru mame*, Traducere Georgeta Mitrea, București, Edit. Trei, 1995.
190. STREZA, Laurențiu, „Liturgie și filantropie, daruri ale Duhului Sfânt”, în STREZA, Laurențiu, *Plinitu-s-a, Hristoase, Taina rânduiei Tale. Studii de Teologie liturgică*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2012.

191. TAFT, Robert F., *Liturgia. Model de rugăciune, icoană a vieții*, Traducere din limba italiană de Cornelia Dumitru, Târgu Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2011.
192. TĂNASE, Laurențiu D., „Educație religioasă și responsabilitate socială – comportament și tendințe contemporane –”, în VICOVAN, Ion/HÂRLĂOANU, Paul-Cezar/ROMAN, Emilian-Iustinian, (Edit.), *Teologie și Pedagogie. Identitate și responsabilitate comună în actul educației*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
193. TEȘU, Ioan C., „Familia contemporană, între ideal și criză” în în SAVA, Viorel, MELNICIUC-PUICĂ, Ilie Melniciuc-Puică (coord.), *Familia în societatea contemporană*, Iași, Edit. Doxologia, 2011.
194. TEȘU, Ioan C., *Educația de la tradițional la digital. Reflecții morale*, București, Edit. Sophia, 2023.
195. TEȘU, Ioan C., *Familia creștină, școală a iubirii și a desăvârșirii*, Iași, Edit. Doxologia, 2011.
196. THERMOS, Vasilios, *Primăvară înnegurată. Pentru o înțelegere a adolescenței*, Traducere din limba greacă de Pr. Șerban Tica, București, Edit. Sophia, 2011.
197. TIA, Teofil, *Elemente de „Pastorală Misionară” pentru o societate post-ideologică*, Col. Pastorală Misionară/Misiologie Pastorală – nr. 2, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea.
198. TRIF, Ignatie (Ilie), „Sfântul Vasile cel Mare: Interacțiunea dintre «Pridvorul culturii» și «Naosul Teologiei» – Exercițiu hermeneutic la Omilia Cuvânt către tineri –”, în *Tabor*, nr.1/2009, p.23-31.
199. VATAMANU, Cătălin, „Cum ne învață rugăciunea despre Paternitatea lui Dumnezeu? Un răspuns din teologia Vechiului Testament”, în VICOVAN, Ion/HÂRLĂOANU, Paul-Cezar/ROMAN, Emilian-Iustinian, (Edit.), *Teologie și Pedagogie. Identitate și responsabilitate comună în actul educației*, Iași, Edit. Doxologia, 2016.
200. VATAMANU, Cătălin, *Educația la Poporul ales*, Col. Episteme, Iași, Edit. Doxologia, 2011.
201. VESA, Benedict, *Personalități duhovnicești contemporane I. Biografii și repere*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2016.
202. VIDICAN-MANCI, Liviu, *Propovăduirea Evangheliei în era digitală. Impactul catehezei și al predicii asupra „generației digitale” prin utilizarea noilor tehnologii ale informației și comunicării*, Cluj-Napoca, Edit. Presa Universitară Clujeană, 2020.

203. VLAD, Siluana, *Cu Hristos te întâlnești mai întâi în iad*, Interviuuri realizate de Răzvan Bucuroiu, Mădălin Iacob, Preot Sabin Vodă, Isabela Aivăncesei, Cristian Curte, Cu o prefață de Răzvan Bucuroiu, București, Edit. Lumea Credinței, 2013.
204. VLAD, Siluana, *Deschide Cerul cu lucrul mărunț*, Iași, Edit. Doxologia, 2013.
205. VLAD, Siluana, *Gânduri din încredințare*, Antologie de Elena Cristina Sturzu, Iași, Edit. Doxologia, 2012.
206. VLAD, Siluana, SORESCU, Gabriel, *Tinerii și Biserica în zilele noastre. Caiet de lucru pentru preoți în vederea diversificării activităților de pastorație a tinerilor*, Craiova, Edit. Mitropolia Olteniei, 2007.
207. VLAD, Siluana, *Uimiri, rostiri, pecetluiri*, Iași, Edit. Doxologia, 2012.
208. VRUCINIĆ, Radomir, „Relația dintre cateheza liturgică și societatea contemporană. O analiză teologico-istorică”, în Varlaam PLOIEȘTEANUL/MARICA, Florin/LEMENI, Adrian (Edit.), *Educația Religioasă a tinerilor în contextul secularizării actuale*, București, Edit. Basilica, 2017.
209. WRIGHT, N.T., *Creștin pur și simplu – de ce are sens creștinismul*, Traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Sibiu, Edit. Deisis, 2016.

7.3 SURSE WEB

1. *20 Stats About the Porn Industry and its Underage Consumers*, <https://fightthenewdrug.org/10-porn-stats-that-will-blow-your-mind/> (accesat la 01.03.2023).
2. *Activități catehetice-misionare la Biserica Studenților din Timișoara*, <https://mitropolia-banatului.ro/activitati-catehetice-misionare-la-biserica-studentilor-din-timisoara/>, (accesat la 18.08.2022).
3. AITONEAN, Giorgiana, *Beneficiile terapiei de grup*, <https://polarismedical.ro/ro/edu-polaris/beneficiile-terapiei-de-grup> (accesat la 18.05.2021).
4. Alianța Familiilor din România, „Efectele legalizării «căsătoriei» între persoane de același sex asupra societății – lecția Canadei”, <http://www.culturavietii.ro/2017/06/10/efectele-legalizarii-casatoriei-intre-persoane-de-acelasi-sex-asupra-societatii/>, (accesat la 21.03.2022).
5. ANGHEL, Gheorghe, *Interviu: Vasile Bănescu: „Nu din cauza construirii Catedralei Mântuirii Neamului nu se construiesc spitale, școli și autostrăzi”*, <https://basilica.ro/interviu-vasile-banescu-nu-din-cauza-construirii-catedralei-mantuirii-neamului-nu-se-construiesc-spitale-scoli-si-autostrazi/m>, (accesat la 02.07.2020).

6. ANGHEL, Gheorghe, *Trei ani de la Colectiv. Mărturiile preotului prezent la tragedie: Imaginile erau terifiante*, <https://basilica.ro/trei-ani-de-la-colectiv-marturiile-preotului-prezent-la-tragedie-imaginile-erau-terifiante/>, (accesat la 02.07.2020).
7. ASCOR Cluj: *Ceata Sf. Ioan Valahul reînvie tradiții și atrage tot mai mulți tineri*, <https://basilica.ro/ascor-cluj-ceata-sf-ioan-valahul-reinvie-traditii-si-atrage-tot-mai-multi-tineri/>, (accesat la 12.05.2021).
8. *Avortul și consecințele lui*, <http://www.eva.ro/sanatate/ginecologie/avortul-si-consecintele-lui-articol-22011.html>, (accesat la 05.05.2022).
9. BALABAN, Delia Cristina, „Social media, influencerii și rolul în publicitate. Ce s-a schimbat odată cu munca de acasă”, <https://www.revistasinteza.ro/social-media-influencerii-si-rolul-in-publicitate-ce-s-a-schimbato-odata-cu-munca-de-acasa>, (accesat la 04.05.2022).
10. BALABAN, Delia Cristina, „Social media, influencerii și rolul în publicitate. Ce s-a schimbat odată cu munca de acasă”, în *Sinteza*, 03.02.2021, <https://www.revistasinteza.ro/social-media-influencerii-si-rolul-in-publicitate-ce-s-a-schimbato-odata-cu-munca-de-acasa>, (accesat la 04.05.2022).
11. *Botezul a doi tineri, în Joia Mare*, la Timișoara, <https://basilica.ro/botezul-a-doi-tineri-in-joia-mare-la-timisoara/>, (accesat la 18.08.2022).
12. CALCIU-DUMITREASA, Gheorghe, – *7 cuvinte către tineri – Preoția și suferința umană (cuvântul 5) – 5 aprilie 1978*, <https://www.unitischimbam.ro/7-cuvinte-catre-tineri-cuvantul-5/>, (accesat la 23.11.2022).
13. CALIVAS, Alkiviadis, *Însemnare pe marginea linguriței comune pentru împărtășire*, Traducere din engleză în română de pr. Iulian Aniței, USA după “orthodoxia.info”, <https://www.teologie.net/2020/05/31/pr-prof-alkiviadis-kalivas-insemnare-pe-marginea-linguritei-comune-pentru-impartasire/>, (accesat la 03.07.2020).
14. CHIRA, Vasile, *Lăsați bătrânii să vină la Mine! Seniorii și infecția cu noul coronavirus (COVID-19)*, https://adevarul.ro/news/societate/lasati-batranii-vina-mine-seniorii-infectia-noul-coronavirus-covid-19-1_5e68c3355163ec4271ddd0b5/index.html, (accesat la 03.07.2020).
15. CHIȚU, Mădălina, *Sondaj Gândul: pro sau contra avort*, <http://www.gandul.info/sanatate/sondaj-gandul-pro-sau-contra-avort-12395608>, (accesat la 05.05.2022).
16. *Cine sunt*, <https://mihailneamtu.org/cine-sunt-eu/>, (accesat la 25.06.2020).

17. *Complicațiile avortului chirurgical (prin vacuum-aspirație, dilatare și chiuretaj, dilatare și evacuare) asupra femeii*, <http://provitabucuresti.ro/bioetica/avortul/riscuri-urmari-complicatii-avort/>, (accesat 05.05.2022).
18. CREȚU, Vasile, *Cateheza parohială. Modalități de predare a învățaturii ortodoxe către tineri*, <https://ro.scribd.com/document/419519447/Cateheza-Parohial%C4%83-Modalit%C4%83%C8%9Bi-de-Predare-a-Inv%C4%83%C8%9B%C4%83turii-Ortodoxe-C%C4%83tre-Tineri>, p. 11-12, (accesat la 11.01.2023).
19. CREȚU, Vasile, *Cateheza parohială. Modalități de predare a învățaturii ortodoxe către tineri*, <https://ro.scribd.com/document/419519447/Cateheza-Parohial%C4%83-Modalit%C4%83%C8%9Bi-de-Predare-a-Inv%C4%83%C8%9B%C4%83turii-Ortodoxe-C%C4%83tre-Tineri>, p. 4, (accesat la 11.01.2023).
20. CUCOȘ, Constantin, „Valoarea pedagogică a rugăciunii”, în *Ziarul Lumina*, 27 Ianuarie 2022, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/an-omagial/valoarea-pedagogica-a-rugaciunii-168748.html>, (accesat în 05.05.2022).
21. *Cum ne afectează emoțiile corpul*, <https://regasireabucuriei.wordpress.com/2013/03/22/cum-ne-afecteaza-emotiile-corpul/>, (accesat la 12.10.2022).
22. *Cum s-a ajuns la referendumul din 6-7 octombrie. Totul a început în 2015*, <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/politica/cum-s-a-ajuns-la-referendumul-din-6-7-octombrie-totul-a-inceput-in-2015-1007173>, (accesat la 02.07.2020).
23. *Curs „Învățarea integrată – Pregătiți pentru viață, Adolescență și autocunoaștere. Aplicații practice pentru dirigenție și disciplinele opționale” – mai-iunie 2019*, <https://lifelearning.ro/curs-invatarea-integrata-pregatiti-pentru-viata-adolescenta-si-autocunoastere-aplicatii-practice-pentru-dirigentie-si-disciplinele-optionale-mai-iunie-2019/>, accesat la 28.06.2020.
24. Daniel, PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, „Voluntariatul în Biserică este acțiune în comuniune de rugăciune și fapte bune”, în *Ziarul Lumina*, 10 Noiembrie 2022, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/mesaje-si-cuvantari/voluntariatul-in-biserica-este-actiune-in-comuniune-de-rugaciune-si-fapte-bune-176050.html>, (accesat la 09.01.2023).
25. *Dăruind vei dobândi în Parohia Lovrin*, <https://mitropolia-banatului.ro/daruind-vei-dobandi-in-parohia-lovrin/>, (accesat la 21.06.2022).

26. DÂNCU, Vasile, „Familia. Înainte și după referendum”, în *Sinteza*, <https://www.revistasinteza.ro/familia-inainte-si-dupa-referendum>, (accesat la 02.07.2020).
27. *De exemplu, Proiectul „Copilul învață iubirea lui Hristos” în parohia Satchinez. Proiect pe care l-am realizat atunci când mă ocupam de programul de catehizare Hristos împărtășit copiilor din comuna Satchinez, județul Timiș*: <http://mitropolia-banatului.ro/proiectul-%E2%80%99Copilul-invata-iubirea-lui-hristos-in-parohia-satchinez/> (accesat la 28.06.2020).
28. *Despre ASCOR Cluj*, <https://www.ascorcluj.ro/despre/>, (accesat la 12.05.2021).
29. *Dialog catehetic cu tinerii*, <https://mitropolia-banatului.ro/dialog-catehetic-cu-tinerii/>, (accesat la 04.08.2022).
30. DINU-TEODORESCU, Gabriela, „Voluntariatul - între a da și a primi”, în *Dilema Veche*, 1 octombrie, 2013, <https://dilemaveche.ro/sectiune/tema-saptamanii/voluntariatul-intre-a-da-si-a-primi-598808.html>, (accesat la 22.07.2022).
31. *Duminica Florilor din Elisabetin – Tinerii împletind stâlپări din pricesne*, <https://mitropolia-banatului.ro/duminica-florilor-din-elisabetin-tinerii-impletind-stalpari-din-pricesne/> (accesat la 03.08.2022).
32. *Europa postcreștină: Peste 3.000 de BISERICI vor fi demolate în Franța, Germania și Anglia. În locul lor se construiesc nenumărate MOSCHEI...*, <http://www.cunoastelumea.ro/europa-postcrestina-pestre-3-000-de-biserici-vor-fi-demolate-in-franta-germania-si-anglia-in-locul-lor-se-construiesc-nenumarate-moschei/>, (accesat la 23.11.2022).
33. GANEA, Liana, *Studiu. S-a demonstrat că mersul la Biserică prelungește viața și alungă depresia*, https://m.dcnews.ro/studiu-s-a-demonstrat-ca-mersul-la-biserica-prelungeste-viata-si-alunga-depresia_870675.html?fbclid=IwAR3H2NaxZbzjD2jzRLblx-9CF-cLGsBjbGDB0d2Vytcf30icMnss0NCRYdw, (accesat la 14.11.2022).
34. GORDON, Vasile, „Recunoștința - manifestare smerită a omului credincios”, în *Ziarul Lumina*, 19 ianuarie 2020, <https://ziarullumina.ro/teologie-si-spiritualitate/evanghelia-de-duminica/recunostinta-manifestare-smerita-a-omului-credincios-151108.html>, (accesat la 25.04.2021).
35. HOOPES, Tom, *Câteva lecții de dezvoltare personală, din partea lui Isus*, 12 aprilie 2018, <http://e-communio.ro/stire7725-cateva-lectii-de-dezvoltare-personala-din-partea-lui-isus>, (accesat la 01.05.2021).

36. <http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/197292>, (accesat la 28.06.2020).
37. <http://www.cuvantul-ortodox.ro/marturia-bisericii-ortodoxe-despre-sfanta-impartasanie-raspunsul-mitropolitului-ierotheos-vlachos-controverse-teologice-pareri-necuvioase-blasfemii-liturgie-primirea-euharistiei/>, (accesat la 03.07.2020).
38. <http://www.simpozionstaniiloae.ro/adrian-papahagi>, (accesat la 25.06.2020).
39. https://ko-fi.com/post/Disciplina-inseamna-libertate-H2H41W39Y?fbclid=IwAR3IQlawTIgVT29nDaFjZsKJTowXnnpPpJVN_3Szkf5KNL0vTJ1QG44eS6s, (accesat la 06.07.2020).
40. <https://lege5.ro/gratuit/geydambxga/legea-tinerilor-nr-350-2006>, (accesat la 29.04.2022).
41. <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/159292>, (accesat la 22.07.2022).
42. <https://lifelearning.ro/curs-invatarea-integrata-pregatiti-pentru-viata-adolescenta-si-autocunoastere-aplicatii-practice-pentru-dirigentie-si-disciplinele-optionale-mai-iunie-2019/>, (accesat la 28.06.2020).
43. <https://lifelearning.ro/proiecte/>, (accesat la 28.06.2020).
44. <https://mitropolia-banatului.ro/tabara-de-creatie-icoana-mea-editia-a-iii-a/>, (accesat la 01.05.2022).
45. <https://www.doc.ro/lifestyle/beneficiile-personale-ale-voluntariatului>, (accesat la 22.07.2022).
46. <https://www.facebook.com/Dumitru.VANCA/posts/2924759954267184>, (accesat la 03.07.2020).
47. <https://www.facebook.com/papahagi/>, (accesat la 25.06.2020).
48. <https://www.librariasophia.ro/carti-Cooper%C4%83m-%C8%99i-d%C4%83ruim-Marcellus-Vollmer-Christine-de;-Saunders-June;-B-so-19889.html>, (accesat la 28.06.2020).
49. *Impactul consumului de droguri asupra organelor interne*, <http://amtbuiucani.md/2022/06/25/impactul-consumului-de-droguri-asupra-organelor-interne/>, (accesat la 07 octombrie 2022).
50. *Importanța taberelor creștin-ortodoxe pentru misiunea Bisericii în rândul tinerei generații*, <https://mmb.ro/importanta-taberelor-crestin-ortodoxe-pentru-misiunea-bisericii-randul-tinerei-generatii>, (accesat la 17.01.2023).
51. *Incendiul din Colectiv*, <https://www.libertatea.ro/subiect/incendiul-din-colectiv>, (accesat la 02.07.2020).

52. ION, Raluca, *Antreprenorul Florin Grozea: Un influencer poate câștiga în România între 5.000 și 8.000 de euro pentru o postare*, <https://republica.ro/antreprenorul-florin-grozea-un-influencer-poate-castiga-in-romania-intre-5-000-si-8-000-de-euro-pentru?fbclid=IwAR2hlC91BN6U8d-M9lZzyVZnLBdyrm2UIF0gH1hKctex6qWp4cQciNsd6pI>, (accesat la 04.05.2022).
53. IONIȚE, Sorin „*Vasile Bănescu: presa a dezinformat acuzând BOR că ar fi asociat eșecul referendumului cu dl Liviu Dragnea*”, în Centrul de Presă Basilica, <https://basilica.ro/vasile-banescu-presa-a-dezinformat-acuzand-bor-ca-ar-fi-asociat-esecul-referendumului-cu-dl-liviu-dragnea/>, (accesat la 02.07.2020).
54. *Întâlnire recreativă la Parohia Dacia*, <https://mitropolia-banatului.ro/intalnire-recreativa-la-parohia-dacia/>, (accesat la 14.06.2023).
55. Jean Piaget - *stadiile dezvoltării cognitive*, <https://www.scrigroup.com/educatie/psihologie-psihiatrie/Jean-Piaget-stadiile-dezvoltar24477.php>, (accesat la 08.06.2022).
56. LARCHET, Jean-Claude, *Despre împărțășirea deasă*, Traducere de Andreea-Cătălina Alexandru, 1 Ianuarie 2014, <http://www.parohiacopou.ro/despre-impartasirea-deasa>, (accesat la 13.05.2021).
57. LUPULESCU, Diana, „Un psihiatru timișorean atrage atenția: «Consumul amfetaminelor de sinteză ar avea debutul undeva înainte de vârsta de 13 ani»”, în *Tion*, 04 mai 2023, <https://www.tion.ro/sanatate/un-psihiatru-timisorean-atrage-attention-amfetaminele-de-sinteza-ar-avea-debutul-undeva-inainte-de-varsta-de-13-ani-1711250/> (accesat la 04.05.2023).
58. MEARES, Cristina (Edit.), *Young adult ministry guidelines*, Garrison, NY, Edit. Department of Youth and Young Adult Ministries Greek Orthodox Archdiocese of America, 2016, <https://www.detroit.goarch.org/uploads/6/5/2/9/65299921/youngadultguidelines.pdf>, (accesat la 06.02.2023).
59. MERE-ALBE, Mihail, *Câți dintre cei aparent compătimitori s-au implicat în reabilitarea victimelor – supraviețuitor Colectiv*, <https://basilica.ro/cati-dintre-cei-aparent-compatimitori-s-au-implicat-in-reabilitarea-victimelor-supravietuitor-colectiv/>, (accesat la 02.07.2020).
60. *Misiunea ASCOR București*, <https://ascorbucuresti.wordpress.com/istoria-ascor/>, (accesat la 12.05.2021).

61. NEGREANU, Ciprian, „«Mă străduiesc să le ofer tinerilor odihnă sufletească în biserică»”, în *Lumea Credinței*, 2 octombrie 2020, <https://lumeacredintei.com/taine/pr-ciprian-negreanu-ma-straduiesc-sa-le-ofer-tinerilor-odihna-sufleteasca-in-biserica/>, (accesat la 12.05.2021).
62. *Premierea elevilor din Satchinez, participanți la concursurile religioase*, <https://mitropolia-banatului.ro/premieria-elevilor-din-satchinez-participanti-la-concursurile-religioase/>, (accesat la 21.06.2022).
63. *Preot Ioan Imbroane*, <http://www.parohiaiosefin.ro/ro/preotii-slujitori/preot-ioan-imbroane/>, (accesat la 16.08.2022).
64. *Prezentare ASCOR București*, <https://ascorbucuresti.wordpress.com/about/>, (accesat la 12.05.2021).
65. *Prezentare ASCOR București*, <https://ascorbucuresti.wordpress.com/about/>, (accesat la 12.05.2021).
66. *Priveghere la parohia Timișoara Fratelia*, <https://mitropolia-banatului.ro/priveghere-la-parohia-timisoara-fratelia/>, (accesat la 14.06.2023).
67. ****Programa școlară pentru disciplina opțională Adolescență și autocunoaștere*, Liceu, București, 2017. Programa se poate consulta aici: <https://lege5.ro/Gratuit/gi3dkmbtg42q/anexa-ordin-5638-2017?dp=gi2tanjqge4tmnq> (accesat la 28.06.2020).
68. *Programul 20 de lei pe lună*, <https://www.ascorcluj.ro/20lei/>, (accesat la 12.05.2021).
69. *Proiecte catehetice în Parohia Timișoara-Elisabetin*, <https://mitropolia-banatului.ro/proiecte-catehetice-in-parohia-timisoara-elisabetin/> (accesat la 03.08.2022).
70. *Proiectul „Copilul învață iubirea lui Hristos” în parohia Satchinez*, <https://mitropolia-banatului.ro/proiectul-%e2%80%9ecopilul-invata-iubirea-lui-hristos-in-parohia-satchinez/>, (accesat la 21.06.2022).
71. *Referendumul a eșuat. Rezultatele oficiale finale: peste 91 la sută din voturi sunt DA*, <https://www.digi24.ro/referendum-familie-2018/referendum-schimbare-constitutie-redefinire-casatorie-familie-1008821>, (accesat la 02.07.2020).
72. *România. Referendumul pentru familie va fi organizat pe 7 octombrie 2018*, <https://www.vaticannews.va/ro/mapamond/news/2018-09/romania-referendum-pentru-familie.html>, (accesat la 02.07.2020).

73. RUSU, Tudorel, „«În pastorația pentru tineri, folosiți tinerii!»”, în Ziarul Lumina, 01 Septembrie 2012, <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/in-pastoratia-pentru-tineri-folositi-tinerii-74696.html>, (accesat la 05.04.2023).
74. *Seminarul iertării*, <https://sfintiiarhangheli.ro/>, (accesat la 01.06.2020).
75. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Luca, Omilia 37*, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip, Evanghelia despre învierea fiului văduvei din Nain, <https://doxologia.ro/viata-bisericii/comentarii-patristice/evanghelia-despre-invierea-fiului-vaduvei-din-nain-comentarii>, (accesat 10.12.2021).
76. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Luca, Omilia 37*, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip, Evanghelia despre învierea fiului văduvei din Nain, <https://doxologia.ro/viata-bisericii/comentarii-patristice/evanghelia-despre-invierea-fiului-vaduvei-din-nain-comentarii>, (accesat 10.12.2021).
77. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Luca, Omilia 45*, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip, Evanghelia despre învierea fiicei lui Iair – Comentarii patristice, <https://doxologia.ro/viata-bisericii/comentarii-patristice/evanghelia-despre-invierea-fiicei-lui-iair-comentarii>, (accesat la 09.12.2021).
78. SFÂNTUL CHIRIL AL ALEXANDRIEI, *Comentariu la Luca, Omilia 46*, traducere pentru Doxologia.ro de Lucian Filip, Evanghelia despre învierea fiicei lui Iair – Comentarii patristice, <https://doxologia.ro/viata-bisericii/comentarii-patristice/evanghelia-despre-invierea-fiicei-lui-iair-comentarii>, (accesat la 09.12.2021).
79. *Soluția ieșirii din criză: cateheza euharistică și reinterpretarea modelului pastoral istoric*, <https://ioanflorin.wordpress.com/2020/05/16/solutia-iesirii-din-criza-cateheza-euharistica-si-reinterpretarea-modelului-pastoral-istoric/>, (accesat la 03.07.2020).
80. *Soluția ieșirii din criză: cateheza euharistică și reinterpretarea modelului pastoral istoric*, <https://ioanflorin.wordpress.com/2020/05/16/solutia-iesirii-din-criza-cateheza-euharistica-si-reinterpretarea-modelului-pastoral-istoric/>, (accesat la 03.07.2020).
81. *Statistici privind avorturile în România și în lume*, <https://basilica.ro/wp-content/uploads/2022/02/Statistici.pdf>, (accesat la 05.12.2022).
82. *Târg de Crăciun la Parohia Ortodoxă Satchinez*, <https://mitropolia-banatului.ro/targ-de-craciun-parohia-ortodoxa-satchinez/>, (accesat la 21.06.2022).

83. TENEĂ, Oana, *Recunoștința este pastila magică pentru starea de bine. 3 tehnici recomandate de psiholog*, <https://smartliving.ro/recunostinta-pastila-magica-pentru-starea-de-bine/>, (accesat la 26.04.2021).
84. TEȘU, Ioan C., „De la «educația sanitară» la cea morală”, în *Ziarul Lumina*, 04 septembrie 2022, <https://ziarullumina.ro/societate/analiza/de-la-educatia-sanitara-la-cea-morala-174133.html>, (accesat la 10 septembrie 2022).

ANEXA I: Chestionar - Sondaj de opinie referitor la viața religioasă a tinerilor din județul Timiș și a celor aflați, din diferite motive, pe raza acestui județ, și la așteptările lor de la instituția Bisericii

Bună ziua! Mă numesc Alexandru Hrab și sunt profesor de religie. Realizez un chestionar pentru lucrarea de doctorat, având ca scop aflarea unor informații despre **viața religioasă a tinerilor și la așteptările lor de la instituția Bisericii**.

Nu există răspunsuri bune sau rele, ci doar răspunsurile tale. Răspunsurile sunt confidențiale.

Gen: Masculin

Feminin

Jud. de proveniență:

Studii: Universitare

Liceale

Școală profesională

Mediul:

Rural

Urban

Vârsta:

Confesiunea: Ortodox (ă)

Catolic (ă)

Greco-Catolic (ă)

Baptist (ă)

Penticostal (ă)

Adventist (ă)

Musulman(ă)

Altele

1. Sunteți conștienți/ încredințați/ convinși că prin Taina Botezului sunteți membri ai Bisericii?

Da.

Nu.

Nu sunt creștin (ă)

2. Credeți în Dumnezeu?

Da.

Nu.

Nu sunt sigur.

3. Acasă, ați primit o educație religioasă?

Da.

Nu.

4. Dacă ați primit, de la cine a fost?

Părinți.

Bunici.

Alte rude.

5. Sunteți o persoană care vă rugați?

Da.

Nu.

6. Dacă vă rugați? Cât de des vă rugați?

Dimineața

Seara

Dimineața și seara

La mese

Ocazional

7. Participați duminica la Sfânta Liturghie (mergeți duminica la Biserică)?

Da.

Nu.

8. Dacă participați, cât de des o faceți?

În fiecare duminică?

O dată pe săptămână?

De două ori pe săptămână?

O dată sau de câteva ori pe lună?

O dată sau de câteva ori pe an?

9. Vă considerați o persoană credincioasă?

Da.

Nu.

Nu știu.

10. Vă spovediți?

Da.

Nu.

Nu știu ce înseamnă.

11. Dacă vă spovediți, de câte ori o faceți?

În fiecare post?

De două ori pe an (Paști și Crăciun)

Cât mai des

O dată pe an

12. Țineți post?

Da

Nu

13. Dacă țineți post, când țineți?

Miercuri și vineri

În cele patru posturi

O săptămână în fiecare post

O dată pe săptămână?

14. Vă împărtășiți?

Da.

Nu.

Nu știu ce înseamnă.

15. Dacă vă împărtășiți, de câte ori o faceți pe an?

În cele patru posturi.

De Crăciun și Paști.

O dată pe săptămână.

Cât mai des.

16. Ce părere aveți despre ora de religie în școală?

Sunt de acord ca religia să se facă în școală?

Nu sunt de acord ca religia să se facă în școală?

Religie ar trebui să se facă doar în cadrul Instituției Bisericii (în clădirea bisericii sau spațiile amenajate de lângă aceasta).

Sunt indiferent.

17. În calitate de părinți sau viitori părinți, sunteți de acord ca fiul/ fiica dumneavoastră să participe la ora de religie?

Da.

Nu.

Da, dacă s-ar preda istoria religiilor.

Sunt indiferent.

18. Aveți încredere în preoți sau alți lideri religioși creștini?

Da.

Nu.

19. Aveți încredere în cuvintele (sfaturi, îndemnuri) preoților sau a altor lideri religioși creștini?

Da.

Nu.

20. În parohia dumneavoastră/ biserica de care aparțineți se desfășoară activități cu tinerii?

Da.

Nu.

Nu știu.

21. Dacă se desfășoară activități, care sunt acestea?

22. Cunoașteți că înainte de primirea Tainei Cununii și înainte de Taina Sfântului Botez, viitorii miri/ viitorii părinți și nașii ar trebui să participe la o pregătire specială numită cateheză, pentru a li se explica ce înseamnă cele două Taine?

Da.

Nu.

Nu am auzit niciodată de acest lucru.

23. Ați auzit de termenul cateheză și știți ce înseamnă?

Da.

Nu.

Am auzit, dar nu știu ce înseamnă.

24. Ați auzit de următoarele asociații de tineri: ASCOR, Liga Tinerilor Ortodocși Români?

Da.

Nu.

Fac parte dintr-o astfel de asociație.

25. Credeți că ce se spune în presă (presa laică) despre Biserică și slujitorii ei este adevărat?

Da

Nu

Parțial

Nu știu

26. Considerați igienic împărtășirea cu aceeași linguriță?

Da, pentru că în Potir se află Însuși Trupul și Sângele Domnului.

Nu.

Nu știu.

27. Considerați că avem prea multe biserici și prea puține spitale?

Da.

Nu

Avem nevoie și de unele și de altele.

Nu știu.

28. Sunteți de acord că avortul este o crimă?

Da.

Nu.

Nu știu.

29. Ați urmărit/ urmăriți materiale cu conținut sexual explicit?

Da.

Nu.

Foarte rar.

30. Cunoașteți consecințele consumului de material sexual explicit?

Da.

Nu.

31. În viziunea dumneavoastră, cum ar trebui să se implice Biserica și slujitorii ei în viața tinerilor?

Care sunt așteptările dumneavoastră de la aceștia?

32. Cum ar trebui să fie un preot pentru a dezvolta calitatea lucrului cu tinerii?